

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

34^E JAARGANG

WOENSDAG 10 AUGUSTUS 1949

No. 1683

COMMISSIE VAN REDACTIE:*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;**F. de Vries.**Redacteur-Secretaris: C. van den Berg.**Plv. Redacteur-Secretaris: A. de Wit.***COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:***J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;**F. Versichelen.**Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste bladzijde van dit nummer.***INHOUD:**

	Blz.
De artikelen van deze week	627
Sommaire, summaries	627
Betalingsbalansevenwicht en devaluatie door <i>Mr J. Kymmell</i>	628
Overdracht van herbouwplicht door <i>Mr J. Wilkens</i>	630
Comité Maritime International I. Zijn opdracht door <i>Prof. Mr J. Offerhaus</i>	632
De 32ste zitting van de Internationale Arbeidsconferentie; bureaux voor arbeidsbemiddeling, migratie en enkele andere onderwerpen door <i>Mej. Mr G. J. Stenberg</i>	633
Ingezonden stuk:	
Verlaging van trekkingsrechten noodzakelijk? door <i>Dr H. Zoelwey</i> , met naschrift van <i>Dr Th. H. Mulders</i>	636
London Letter door <i>Henry Hake</i>	637
Aantekening:	
De Zuid-Afrikaanse moeilijkheden	638
Internationale notities:	
De steenkool- en cokesplannen der Marshall-landen	640
De landbouw in Schotland	640
Geld- en kapitaalmarkt	640
Statistieken:	
Bankstaten	641
In- en uitvoer van Nederland	641
Overzicht der laatste vier verkorte balansen van De Nederlandsche Bank	642
Maandcijfers van de grote banken in Nederland	642
Inleggingen en terugbetalingen bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas in België	642
Indexcijfers van groothandelsprijzen in Nederland	643
Enige indexcijfers van de industriële productie in België	643
Groothandelsprijzen van granen, velbonen, boter, kaas en eieren in Nederland	643
Goudproductie	644

DEZER DAGEN

is in Indonesië de order „staakt het vuren” nogmaals afgekondigd, door beide partijen. Sinds het ogenblik, dat Multatuli tegenover Woutertje Pieterse de vriendjes stelde, die zo bijzonder fatsoenlijk waren, zijn de meeste Nederlanders zeer beducht om over eigen fatsoen te spreken.

Maar, afgezien van het oordeel van sommige van zijn vriendjes, Woutertje was een net en mild kereltje, die maar één zwakte had: hij was altijd op zoek naar een vriendin, genaamd Fancy.

Nederlanders echter zijn geen romantische figuren. De grote terughoudendheid de laatste maanden in Indonesië betracht en de verwachting, dat het uitvaardigen van een wapenstilstandsorder deze keer zin zal hebben, zijn uitingen van een pogen om drijfzand te overbruggen. Maar dan wenst men ook op vaster grond te komen.

De eerste tekenen van vaster bodem worden merkbaar. Op de inter-Indonesische conferentie hebben Indonesische groeperingen hun standpunten zo geschoven, dat van overeenstemming kon worden gesproken. De Ronde Tafel Conferentie kan thans doorgang vinden. Enkele deelnemers zijn reeds aangekomen; anderen, die onderweg zijn, vertoeven nog in India.

Ook aan andere tafels wordt druk en uitvoerig over Indonesië gesproken. Velen zijn aangekomen, en nog zeer velen zullen hen volgen, die de feitelijke voorlichting uitbreiden. Mannen, van wie een vroegere generatie beeldend zou hebben gezegd, dat zij met de Prins over de Maas waren geweest; thans noemt men hen met veel lettergrepige termen: gerepatrieerde militairen.

Gehard als zij zijn, voldoen zij in hun verwachtingen aan één van de scherpste zinsneden uit het begeleidend schrijven van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Dean Acheson, bij zijn rapport over China: „We must face the situation as it exists in fact”. Voor hen persoonlijk betekent dit het vinden van werkgelegenheid. Zij zullen in het offensief moeten op de arbeidsmarkt, waarbij zij het ditmaal op prijs zullen stellen als hun doel zich ook naar hen toebeweegt.

Werkgelegenheid te over is er voor degenen, die willen trachten voor de landen van West-Europa iets te benaderen van wat het devies der Verenigde Staten weergeeft: „E pluribus unum”. In Straatsburg vergadert men met een parlementaire achtergrond, in Parijs met een militaire. „Wishful thinking?” Men zou haast tot deze uitspraak komen, als men sommige huidige communiqués leest en deze legt naast passages over overeenkomstige problemen uit Eisenhowers „Crusade in Europe”.

Maar de pogingen om elkaar wederzijds voor te lichten en feiten aan de dag te brengen worden voortgezet. De Secretaris-Generaal der Verenigde Naties moest woekeren met weinig om een enigszins opgewekt jaarverslag te kunnen uitbrengen. Hij kon echter wijzen op een steeds breder bodem voor goed-werkend internationaal overleg buiten het politieke terrein. Zoals Galilei zei: „Eppur si muove”.

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

VERHUUR VAN SAFELOKETTEN

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

Groothandel

DEZE WEEK:

★ J. W. T. E. SIKKES:

Toekomstige organisatie van de Groothandel

★ Multilateraal handelsverkeer in Oost-Europa

★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes en aanbiedingen van binnen- en buitenland.
Plaats voor export een aanbieding in de rubriek TRADE OPENINGS.

Abonnementsprijs f 15.— per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

DE TWENTSCHE BANK N.V.

MAANDSTAAT OP 31 JULI 1949

Kas, Kassiers en Daggeldleningen	f	20.547.337,16
Nederlands Schatkistpapier	„	508.812.483,08
Ander Overheidspapier	„	6.650.497,44
Wissels	„	1.548.594,80
Bankiers in Binnen- en Buitenland	„	19.681.163,62
Effecten en Syndicaten	„	1.725.691,69
Prolongatiën en Voorschotten tegen Effecten ..	„	11.195.771,27
Debiteuren	„	122.356.357,85
Deelnemingen (incl. Voorschotten)	„	10.189.596,92
Gebouwen	„	3.500.000,—
Belegde Reserve voor Verleende Pensioenen ..	„	861.994,06
	f	707.069.487,19

Kapitaal	f	44.800.000,—
Reserve	„	15.000.000,—
Bouwreserve	„	3.000.000,—
Deposito's op Termijn	„	75.576.366,94
Crediteuren	„	557.731.628,64
Overlopende Saldi en Andere Rekeningen	„	10.098.997,55
Reserve voor Verleende Pensioenen	„	861.994,06
	f	707.069.487,19

ROTTERDAMSCH
BANK

ASSURANTIËN

OP

ELK

GEBIED

250 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND

N.V. KONINKLIJKE
NEDERLANDSCHE
ZOUTINDUSTRIE

Boekelo · Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

Fabriek van.

zoutzuur, (alle kwaliteiten)

vloeibaar chloor

chloorbleekloog

natronloog, caustic soda.

R. Mees & Zoonen

Anno 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

Rotterdam

's Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen
Amsterdam (alleen Assurantie)

LOCOMOTIEF

ZEEROUDE
GENEVER

„HOLLANDIA”

HOLLANDSCHE FABRIEK VAN MELK-
PRODUCTEN EN VOEDINGSMIDDELEN N.V.

HOOFDKANTOOR TE

VLAARDINGEN

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK.

Mr J. Kymmell, *Betalingsbalansevenwicht en devaluatie.*

Daar in 1953 de dollarbalans in evenwicht zal moeten zijn, moeten in de toekomst die maatregelen worden genomen, welke enerzijds de invoer- en consumptievermindering zodanig tot stand brengen, dat politiek hiervan de minste repercussies zijn te verwachten en toch tezelfdertijd de arbeidsproductiviteit en het concurrentievermogen en daarmee de export t.o.v. Amerika verhogen. De middelen tot vermindering van de invoer, welke direct voor de hand liggen, zijn: 1. nog stringentere dollarrantsoening; 2. deflatie; 3. devaluatie. Beziet men deze middelen nader, dan moet worden geconcludeerd, dat devaluatie op de lange duur ongetwijfeld *conditio sine qua non* zal zijn voor de bevordering van het evenwichtsherstel. Behalve devaluatie bestaan er nog verschillende andere middelen, zowel van binnenlandse als van internationale aard, welke het dollartekort kunnen helpen verkleinen. Ook deze worden door schr. nader onderzocht. De oplossing van het dollarprobleem staat of valt niet met het succes der inter-Europese economische integratie; een gunstig effect zal echter zeer zeker kunnen worden verwacht. Van meer belang is d.e.t. hetgeen Amerika zelf bereid is te doen.

Mr J. Wilkens, *Overdracht van herbouwplicht.*

Het onlangs afgekondigde verbod-in-principe van overdracht van de verplichting tot herbouw, verbonden aan het verkrijgen van een bijdrage in de oorlogsschade van onroerend goed, moet worden betreurd. Op zeer eenvoudige wijze kan men, ook onder vigueur van de bestaande voorlopige regelingen, aan gemotiveerde bezwaren van de oorlogsgetroffenen tegemoet komen door de overdracht van herbouwplichten zo gemakkelijk mogelijk te maken. Of nog veel beter: men kan die overdrachten stimuleren door ieder, die wil bouwen, of te verplichten voor bijv. ten minste 35 pCt van het te besteden bedrag of bijv. het bouwvolume aan herbouwplichten van oorlogsgetroffenen over te nemen, of althans in dat geval een voorkeursrecht om te mogen bouwen te geven. De hiermede te bereiken voordelen zijn apert en gelden voor alle betrokkenen, de Staat inclusief.

Prof. Mr J. Offerhaus, *Comité Maritime International.*
I. Zijn opdracht.

Van 19 tot 24 September 1949 zal te Amsterdam de 21ste Conferentie worden gehouden van het Comité Maritime International, dat zich bezighoudt met de unificatie van zee-recht. Na de Conferentie van Antwerpen in 1947, een eerste verkenning sedert de oorlog, mag nu worden verwacht, dat er weer resultaten worden bereikt, door de bestaande tractaten aannemelijk te maken voor een groter aantal landen, en door de grondslag te leggen voor tractaten over nieuwe stukken zee-recht. Zo zal worden gesproken over de conventie van 1924 betreffende de beperking der redersaansprakelijkheid en over een herziening van het avarij-grosse-recht der York-Antwerp Rules om te bereiken, dat deze regels ook in Amerika worden gevolgd; voorts over doorcognosmenten en beslag op schepen in het algemeen en over de vraag tegen wie rechtsmaatregelen wegens scheepsschulden moeten worden genomen en tenslotte over de mogelijke instelling van een „International Maritime Court” ter berechting van zeezaken.

Mej. Mr G. J. Stemberg, *De 32ste zitting van de Internationale Arbeidsconferentie.*

In dit artikel (zie ook „E.-S.B.” van 3 Aug. 1949) worden o.a. behandeld: het door de Conferentie aangenomen gewijzigde verdrag betreffende de bureaux voor arbeidsbemiddeling, die voor die bemiddeling betaling vragen en het gewijzigde verdrag betreffende de migrerende arbeiders. Voorts wordt aandacht geschonken aan enkele vraagstukken (t.w. het vraagstuk van de arbeidskrachten en dat der ratificatie van de verdragen) uit het rapport van de Directeur-Generaal van het Internationaal Arbeidsbureau.

SOMMAIRE.

Mr J. Kymmell, *L'équilibre de la balance des paiements et la dévaluation.*

Etant donné que les comptes „Dollar” des pays de l'Europe occidentale devront être en équilibre en 1953, l'importation des Etats-Unis devra être fortement réduite. Il y a des moyens pour y arriver: 1) un rationnement plus sévère en dollar; 2) une déflation; 3) une dévaluation. Quand on examine ces trois procédés de plus près, ont doit avouer, sans aucun doute, qu'à la longue la dévaluation constitue la condition *sine qua non* pour favoriser le rétablissement de l'équilibre. La solution du problème „Dollar” ne dépend pas exclusivement du succès de l'intégration économique inter-Européenne, bien que celle-ci puisse l'influencer favorablement.

Mr J. Wilkens, *La cession de l'obligation de reconstruire.*

L'auteur déplore l'arrêté récemment rendu public, au sujet de la défense de céder l'obligation de reconstruire, obligation liée à l'obtention d'une aide en matière de dommage de guerre d'un immeuble. Il est d'avis, qu'il faut réserver une suite favorable aux doléances motivées des sinistrés en élargissant les possibilités de céder l'obligation de reconstruire.

Prof. Mr J. Offerhaus, *Le Comité Maritime International.*
I. Sa mission.

Du 19 au 24 Septembre 1949 la 21ème Conférence de ce Comité se tiendra à Amsterdam, pour s'occuper de l'unification du Droit Maritime. Après la Conférence d'Anvers en 1947, première prise de contact après guerre, on peut s'attendre cette fois-ci à des résultats plus féconds.

Melle Mr G. J. Stemberg, *La 32ème séance de la Conférence Internationale du Travail.*

SUMMARIES.

Dr J. Kymmell, *Equilibrium in balances of payment and devaluation.*

Since the dollar balances of the Western European countries must be in equilibrium in 1953, imports from the United States will have to be drastically decreased. In this connection there are the following alternatives: 1. an even more rigid rationing of dollars; 2. deflation; 3. devaluation. In the long run devaluation will no doubt be the indispensable condition for promoting the restoration of equilibrium. The solution of the dollar-problem will not stand or fall with the success of the inter-European economic integration, although this will certainly have a favourable effect.

Dr J. Wilkens, *Transfer of rebuilding obligations.*

The recently promulgated prohibition of transferring rebuilding obligations, which is attached to the securing of a contribution towards war-damage caused to real estate, is regretted by the writer. In his opinion the motivated objections on the part of war-stricken individuals must be met by making the transfer of rebuilding obligations as easy as possible.

Prof. Dr J. Offerhaus, *Comité Maritime International.*
I. Its task.

The 21st Conference of this Committee, which occupies itself with the unification of maritime law, will be held in Amsterdam from September 19th to 24th 1949. After the Antwerp Conference in 1947, which was a first post-war scouting, it may be expected that results will now be achieved again.

Miss G. J. Stemberg, *The 32nd session of the International Labour Conference.*

BETALINGSBALANSEVENWICHT EN DEVALUATIE.

De moeilijkheden, welke zijn gerezen bij de opstelling van het Inter-Europese Betalingsaccord te Parijs, de nieuwe zgn. dollarcrisis in Engeland, de dreiging, dat de Marshall-hulp met 10 pCt zal worden gekort en in het algemeen het weer stijgende dollartekort in West-Europa hebben weer eens op pijnlijk duidelijke wijze de aandacht geconcentreerd op het kernprobleem van Europa's economische politiek voor de eerstkomende jaren: nl. hoe zelf de dollars te verdienen, welke thans door Amerika cadeau worden gedaan.

De kans, dat een land als Nederland of Engeland binnen enkele jaren erin zou slagen aan andere landen voldoende dollars of goud te ontfutselen ter afdekking van het eigen tekort t.o.v. de Verenigde Staten, of dat een algemeen vrij multilateraal betalingsverkeer zou zijn hersteld tegen 1953, moet wel uiterst klein worden geacht. Slechts indien de Verenigde Staten zelf tegen die tijd een lopende posten balans zouden hebben, welke globaal in evenwicht zou zijn, zouden hier weer mogelijkheden bestaan. Voorlopig lijkt dit uitermate onwaarschijnlijk.

Er moet m.i. rekening mede worden gehouden, dat Nederland de dollarbalans bilateraal in evenwicht zal moeten brengen.

Dit zou betekenen, dat in elk land in West-Europa de dollaruitgaven (incl. aflossingen!) niet groter zullen mogen zijn dan de dollarinkomsten, uit hoofde van goederen, diensten, toeristenverkeer enz., plus de credieten, welke het Amerikaanse bedrijfsleven of de Amerikaanse Regering bereid zijn te verschaffen. Zolang geen aanmerkelijke verandering optreedt in de politieke toestand en in de door de Westeuropese staten gevoerde belasting- en deviezenpolitiek zal de particuliere kapitaalverschaffing zeker bescheiden van omvang en onregelmatig blijven. Credietverlening van enige betekenis door de Amerikaanse Regering lijkt ook niet waarschijnlijk, aangezien dit de voortzetting, zij het misschien in een andere vorm, van de Marshall-hulp zou betekenen, welke stopzetting in 1953 juist in het vooruitzicht wordt gesteld.

Het ligt voor de hand, dat alle krachten erop worden geconcentreerd dit bilaterale evenwicht te bereiken door opvoering van de export.

Tegenover een vrije economie als die van de Verenigde Staten is een vergroting van de afzet alleen mogelijk door middel van lagere prijzen en een intensievere marktwerking. Zolang de arbeidsproductiviteit in Amerika, tengevolge van verschillende oorzaken, als grondstofrijke bodem, kapitaalintensieve productie en een grote binnenlandse afzetmarkt, nog het veelvoud van die in de Westeuropese staten bedraagt, is het eerste uiteraard zeer moeilijk te bereiken. Deze zelfde factor heeft indirect tot gevolg, dat de exporteurs eerst in de laatste plaats afzet in Amerika zullen trachten te vinden, zodat van een intensieve marktwerking nog geen sprake is.

Tot nog toe heeft in Europa het accent hoofdzakelijk gelegen op de vergroting der productie-omvang, teneinde de import zodoende zoveel mogelijk te vervangen. Langzamerhand is wel gebleken, dat dit slechts tot op zekere hoogte is gelukt. Aan de andere kant heeft het streven van „production at any cost” bovendien geleid tot het ontstaan van talrijke bedrijven, welke zich slechts dank zij een uiterst forse bescherming kunnen handhaven tegenover Amerika, doch welke zeker niet tegen Amerika zullen kunnen concurreren en naar Amerika zullen kunnen exporteren.

Vandaar dan ook de toenemende aandacht voor de noodzaak van verhoging van het concurrentievermogen en de verlaging van de kosten der productie en vandaar dan ook, dat geleidelijk het besef gaat doordringen, dat men er met hogere lonen en minder werk, met een belastingpolitiek, welke consumptie in plaats van bespa-

ringen en investeringen aanmoedigt, niet in zal slagen de enorme achterstand in concurrentievermogen en arbeidsproductiviteit t.o.v. Amerika in te lopen.

De vraag is echter, of West-Europa in het algemeen en een land als Nederland in het bijzonder er in zal slagen binnen enkele jaren het huidige invoerniveau te financieren met eigen exportopbrengst eventueel plus enig crediet. Bij de huidige orde van grootte van het verschil moet dit mede met het oog op de achterstand in de productiviteit en de economische structuur in Europa uitgesloten worden geacht. In 1948 bedroeg de invoer der 19 Marshall-landen uit de Verenigde Staten \$ 4.500 mln en de export naar dat land slechts \$ 900 mln. De export zou dus met 400 pCt moeten toenemen. Het Interim Report van de O.E.E.C. te Parijs naar aanleiding van de „long term”-programma's der deelnemende staten achtte een toeneming van 100 pCt reeds zeer veel en raamde voor 1952/53 een tekort op de betalingsbalans van zeker \$ 1.500 mln. Voor Nederland bedroegen deze cijfers voor 1948 respectievelijk voor de invoer uit Amerika f 875 mln en voor de uitvoer f 80 mln. Dat een export van ca f 800 mln een utopie is, behoeft geen toelichting.

Aangezien er van moet worden uitgegaan, dat in 1953 de dollarbalans in evenwicht zal moeten worden gebracht, zullen de regeringen, behalve het probleem van de opvoering van de arbeidsproductiviteit, teneinde de export te vermeerderen, in de komende jaren tegelijkertijd het probleem moeten oplossen, op welke wijze en met welke maatregelen ook de invoer kan worden gereduceerd.

Daarbij doet zich de moeilijkheid voor, welke geheel van politieke aard is, dat deze vermindering ongetwijfeld zó groot zal zijn, dat zij, althans in Nederland, een consumptiedaling en daarmee een daling der levensstandaard zal impliceren, welke niet alleen op de beter gesitueerde kleine minderheid kan worden afgewenteld, doch door de gehele bevolking aan den lijve zal moeten worden onderhouden. Zulks temeer, omdat de invoerbesnoeiing toch wel zoveel mogelijk in de consumptiegoederensector en niet in de industriële grondstoffen- en machinesector zal moeten worden aangebracht.

Hier wreekt zich dan de politiek, welke sinds 1945 in alle Europese staten tot consequentie heeft gehad, dat het consumptiepeil der bevolkingen op te hoog peil werd gestabiliseerd en gehandhaafd en, welke, wat dit betreft, deed alsof geen oorlog het nationale vermogen en het nationale inkomen van het land had gedecimeerd.

Tot nog toe werd voor de grote meerderheid der bevolking deze verarming gecamoufleerd door de Marshall-hulp.

Het gaat er in de toekomst dus om die maatregelen te nemen, welke enerzijds de invoer- en consumptievermindering zodanig tot stand brengen, dat politiek hiervan de minste repercussies te verwachten zijn, en toch tezelfdertijd de arbeidsproductiviteit en het concurrentievermogen en daarmee de export t.o.v. Amerika verhogen.

Dat tot nog toe zo weinig werkelijk ingrijpende maatregelen werden genomen, is dan ook alleen te verklaren uit de tegenzin der Overheid een reële consumptievermindering aan de numerieke meerderheid der bevolking op te leggen. Indien men nu echter met zekerheid weet, dat zulks moet geschieden in de nabije toekomst, en dit geldt in elk geval voor Nederland, dan wordt het langzamerhand wel tijd om stappen in deze richting te ondernemen.

De middelen tot vermindering der invoer, welke direct voor de hand liggen, zijn:

1. nog stringenter dollarrantsoenering;
2. deflatie;
3. devaluatie.

Tot nog toe heeft men het alleen gepoogd langs de weg der directe invoerbepanking. De omvang der beperkingen

maakte het echter, dank zij de steun, de credieten en de kapitaalintering, mogelijk deze in het algemeen te limiteren tot de „non-essentials” of de reeds, zij het wellicht duurder, in eigen land of elders geproduceerde goederen. Als zodanig trof deze politiek alleen een klein gedeelte der bevolking en bedrijven. Indien de Nederlandse invoer uit de Verenigde Staten van f 900 mln tot f 100 mln zou moeten worden gereduceerd (om van de invoer uit het overige dollargebied niet te spreken) is dit uiteraard niet meer mogelijk. De gemiddelde levensstandaard moet dan onherroepelijk een duw naar beneden krijgen.

Zal invoerbesnoeiing volgens overheidscriteria, dus sociaal-economische criteria, echter ooit de concurrentiekracht der Europese industrie t.o.v. Amerika verhogen? Er is geen enkel argument voor een bevestigend antwoord te vinden. Daarentegen, want de koopkracht, welke geen aanwending in Amerika meer kan vinden, zal of in andere landen of in eigen land worden besteed. Dit laatste resulteert of in directe uitvoerdaling of in prijsverhoging, waardoor indirect de uitvoer daalt en wel in de eerste plaats die naar de Verenigde Staten. Dit effect zal des te sterker optreden naarmate de ongebruikte productiecapaciteit en werkloosheid kleiner zijn. Nu behoeft de „overswitch” op duurder voedingsmiddelen en eindproducten uit andere landen op zich zelf niet tot hogere productiekosten te leiden, mits uiteraard geen loonsverhoging wordt gegeven. Slechts indien ook grondstoffen en productiemiddelen niet of uit andere landen duurder moeten worden betrokken kan dit nadelige gevolgen hebben voor de export naar Amerika.

Het enige voordeel van deze methode is, dat de Overheid inderdaad desgewenst de reductie geheel op de consumptiesector kan laten drukken, mits zij daartoe de politieke moed en macht bezit. In de meeste Europese staten (incl. Nederland) is het dollartekort echter zo groot, dat zelfs door de invoer van consumptiegoederen tot nu toe te reduceren, het tekort nog niet zou zijn weggewerkt.

Deflatie is koopkrachtvermindering door credietverkrapping. Volgens de theorie moeten hierdoor prijzen en lonen dalen. In werkelijkheid zullen in eerste instantie alleen de aankopen, hoofdzakelijk die van het bedrijfsleven, afnemen. Het onplezierige element hierbij is, dat niet alleen de aankopen in het buitenland, doch ook die in het binnenland zullen dalen, met als gevolg productievermindering en werkloosheid. Dientengevolge zullen op hun beurt de aankopen ook van consumptiegoederen in het buitenland afnemen.

Onlangs heeft „The Economist” de moed gehad, te betogen, dat een kleine dosis werkloosheid wel eens zeer heilzaam zou kunnen zijn voor de arbeidsproductiviteit en daarmee wellicht voor de export. Dit is zeer wel mogelijk. Het resultaat zal echter zeer afhangen van de reactie der vakverenigingsorganisaties. Indien deze erop zouden staan de wel rendabele productie in plaats van door minder arbeiders door hetzelfde aantal arbeiders, doch met verkorting der werkuren en handhaving der lonen te doen verrichten, zou het effect geen verhoging, doch een verlaging der arbeidsproductiviteit zijn. Behalve de werkloosheid is een ander bezwaar tegen deflatie als middel ter oplossing van het dollarprobleem de omstandigheid, dat de invoervermindering, welke er o.a. het gevolg van is, in de eerste plaats optreedt t.o.v. de duurder, zwakke valutagebieden en eerst in allerlaatste instantie t.o.v. Amerika.

Tenslotte *devaluatie*. Hierdoor wordt de import duurder, omgerekend in eigen valuta. Hoe gering de vraagelasticiteit ook zal zijn, elke invoervermindering zal deviezenbesparend zijn en enige invoervermindering zal in elk geval optreden. Teneinde deze vermindering alleen in het dollararea te concentreren verdient het dus de voorkeur of partieel t.o.v. de dollar te devalueren of allen tegelijkertijd t.a.v. de Verenigde Staten te devalueren. Of, wat nog

beter zou zijn, de Verenigde Staten te bewegen de dollar te appreciëren. Het is niet te ontkennen, dat ten gevolge van de industriële en agrarische superioriteit van de Verenigde Staten zowel kwantitatief als in prijs de vraagelasticiteit inderdaad wel gering zal zijn, zodat bijv. voor Nederland wel een aanzienlijke devaluatie vereist zou zijn om de invoer werkelijk substantieel te verminderen.

Wat de exportvergroting betreft, is het niet te ontkennen, dat devaluatie het voordeel heeft, dat het concurrentievermogen t.o.v. Amerika er inderdaad door wordt vergroot. Aangezien de Europese export in de komende jaren ongetwijfeld in steeds grotere mate uit eindproducten zal bestaan, is dit van essentieel belang. Zou de vraagelasticiteit in Amerika naar Europese en bijv. speciaal naar Nederlandse goederen groter dan één zijn? Ook hierover koestert men geen hoge verwachtingen. Het is echter zeker, dat devaluatie een groter aantal Nederlandse goederen afzetbaar maakt op de Amerikaanse markt. Dit zal de dollaropbrengst vergroten. Of die goederen, welke thans reeds naar Amerika worden geëxporteerd, na devaluatie minder dollars zullen opbrengen hangt geheel af van de marktverhoudingen en de positie van de exporteurs. Enige verhoging van de exportopbrengst kan in elk geval worden verwacht. Al mogen dan de resultaten van devaluatie t.o.v. het dollarprobleem op korte termijn wellicht niet groot zijn, op de lange duur zal deze devaluatie ongetwijfeld conditio sine qua non zijn voor de bevordering van het evenwichtsherstel. Het argument, dat men op dit ogenblik niet wil devalueren, omdat het nu zo weinig of geen resultaat zou hebben, komt daarom weinig steekhoudend voor. Immers, het gaat er juist om, dat het omstreeks 1952 behoorlijk resultaat gaat hebben, zowel wat betreft de importvermindering als de exportverhoging. Het is dan ook waarschijnlijker, dat het de tegenzin in de duurder voedingsmiddelen, dus in noodzakelijke consumptievermindering, is welke hier de ware grond vormt voor de afwijzende houding der regeringen.

De conclusie moet daarom zijn, dat een zekere mate van devaluatie het gewenste evenwichtsherstel in elk geval, zowel door middel van een grotere export, als een mindere import zal benaderen. Mocht zulks onverhoopt t.z.t. niet voldoende zijn, dan kan altijd nog tot een verdere directe besnoeiing van de import worden overgegaan. Men krijgt de indruk, dat de Regering, althans in Engeland en Nederland, liever nu een dergelijke maatregel niet neemt met het risico, dat straks de schok harder zal zijn, dan vast geleidelijk te anticiperen op het terugschroeven, van het consumptiepeil. Het is begrijpelijk, dat de Amerikanen bij monde van Harriman tegen deze politiek bezwaar hebben gemaakt.

Behalve devaluatie bestaan er nog verschillende andere middelen, welke het dollartekort kunnen helpen verkleinen.

In de eerste plaats maatregelen van binnenlandse aard: Ook deze moeten enerzijds ten doel hebben de consumptie, speciaal van buitenlandse voedingsmiddelen en eindproducten, te beperken, bijv. door de afschaffing van de nog bestaande subsidies of door wijzigingen in het belastingstelsel, waardoor besparingen weer worden aangemoedigd, en welke anderzijds gericht zijn op de vergroting der arbeidsproductiviteit en verlaging der productiekosten ter bevordering van de export. Dit laatste kan in de eerste plaats worden bereikt door grotere mechanisatie en massaproductie. Deze methode geniet begrijpelijkerwijs bij de meeste regeringen de voorkeur. Zij is echter slechts voor bepaalde producten mogelijk, en eist bovendien grote investeringen, dus besparingen, welke niet voldoende voorhanden zijn.

Aangezien de uitrusting veelal gedeeltelijk uit het buitenland, en vooral uit Amerika, moet komen, verzwart dit in eerste aanleg het dollartekort.

In de tweede plaats komt in aanmerking loonsver-

laging en meer werken tegen hetzelfde loon. Aan dit punt kan bij de huidige machtsverhoudingen in het economisch leven beter stilzwijgend worden voorbij gegaan.

In de derde plaats is nodig een meer efficiënte bedrijfsvoering en lagere winst. Dit kan echter alleen worden bereikt indien de prikkel hiertoe weer wordt hersteld, dus door een betere en meer gedifferentieerde beloning, een verschuiving in de belastingdruk van het bedrijfsleven naar de consumptiesector, meer concurrentiestrijd en een geringere bedrijfszekerheid. De weerstand tegen deze lagere winsten en meerdere concurrentie is bij het hecht georganiseerde bedrijfsleven ongetwijfeld even sterk; indien de dosis fors is, als tegen loonsverhoging bij de vakverenigingen.

Eén ding dient men zich wel duidelijk voor ogen te houden. Hoe geringer de kostprijsverlaging of stijging in arbeidsproductiviteit is, des te groter zal straks de invoerbeporing, dus de consumptiebeporing, dus de verlaging van de levensstandaard zijn.

Wat de maatregelen van internationale aard betreft, moet worden geconstateerd, dat tegenwoordig van internationale economische samenwerking en integratie (economische unies!) zeer hoge verwachtingen worden gekoesterd. Nu is internationale samenwerking in Europa als middel ter verlichting van het dollartekort een onderwerp voor een verhandeling op zichzelf.

In dit verband kan op dit vraagstuk derhalve slechts summier worden ingegaan. Het opheffen der in het onderlinge verkeer geheven invoerrechten heeft tot gevolg, dat de producten afkomstig van een der andere staten uit de groep landen, welke bijv. een douane-unie zouden vormen, goedkoper worden, waardoor de aankopen bij elkaar gestimuleerd zouden worden. Of een dergelijke Europese douane-unie het invoerprogramma uit Amerika werkelijk in aanzienlijke mate zou verlichten, moet worden betwijfeld, gezien de samenstelling van deze invoer. Bovendien is de belangrijkste hinderpaal voor een groter inter-Europees verkeer de inconvertibiliteit der valuta en de tegenzin der crediteurstaten om nog meer crediet te geven voor de financiering van hun eigen export naar hun debiteurstaten.

Wel zou de mogelijkheid goedkoper bij elkaar te kopen het concurrentievermogen t.a.v. Amerika kunnen verbeteren en daarmee dus de export naar het dollargebied kunnen verhogen. Ook hiervan moet men zich echter geen overdreven voorstelling maken, want op de grondstoffen en halfabrikaten, welke in dit verband van belang zijn, worden reeds haast geen invoerrechten geheven, terwijl het goedkoper worden van de eindproducten alleen de consumptie en niet speciaal de export ten goede zal komen.

Ik geloof dan ook niet, dat de oplossing van het dollarprobleem staat of valt met het succes der inter-Europese economische integratie, al zal zeer zeker een gunstig effect kunnen worden verwacht.

De moeilijkheden, welke de afschaffing der thans geboden agrarische en industriële bescherming in de weg staan, zijn echter vele, en aan de politieke integratie, welke hieraan vooraf dient te gaan, is men op dit ogenblik helaas nog niet toe.

Van meer belang is hetgeen Amerika zelf bereid is te doen.

In de eerste plaats kan worden gewezen op de mogelijkheid van een flinke verlaging der invoerrechten en een vereenvoudiging van het gehele systeem.

In de tweede plaats de kwestie van de immigratie.

Indien Amerika bereid zou zijn, zoals in de vorige eeuw, een deel der overbevolking van Europa op te nemen, zou het evenwichtsherstel veel sneller tot stand komen. Thans is een groot deel van deze bevolking te werk gesteld

in bedrijven, welke alleen dank zij veel bescherming in stand gehouden kunnen worden. Omdat deze bedrijven vaak in verhouding tot Amerika niet lonend fabriceren, kunnen zij ook niet concurreren tegen Amerika. Indien men het zeer eenvoudig voorstelt zou men daarom kunnen zeggen, dat eerst, indien Amerika haar grenzen ook voor de Europese arbeiders zou openzetten, het voor Europa mogelijk zou zijn de bescherming van haar bedrijven op te heffen, waardoor alleen die bedrijven zouden overblijven, welke inderdaad lonend produceren, terwijl de werkloos geworden arbeiders naar Amerika zouden kunnen emigreren, zoals honderd jaar geleden. Op deze wijze zou een groot deel van de huidige import overbodig worden, te weten niet alleen die van consumptiegoederen, doch ook en vooral van grondstoffen en halfabrikaten voor bedrijven, welke thans eigenlijk zonder bescherming niet lonend kunnen produceren.

Uiteraard zou dit een proces van lange adem zijn.

's-Gravenhage.

Mr J. KYMMELL.

OVERDRACHT VAN HERBOUWPLICHT.

De in Nederland aangerichte oorlogsschade dient te worden vergoed door degene, die daarvoor aansprakelijk is: Duitsland. Het constateren van deze verplichting is echter iets geheel anders dan het innen van de desbetreffende vordering en Minister Stikker heeft in zijn nota aan de Tweede Kamer geen twijfel overgelaten aan de hoogte van de verwachtingen, welke wij daaromtrent nog mogen koesteren: „De Regering ontveinst zich niet” — aldus deze nota — „dat de schadevergoeding, welke uiteindelijk zal worden verkregen, slechts een uiterst geringe bijdrage zal vormen tot het herstel der nationale economie. Deze zal bovendien pas worden ontvangen op een ogenblik, dat die economie op eigen krachten goeddeels is hersteld, zodat daarvan een veel geringer invloed zal uitgaan, dan wanneer deze schadevergoeding eerder was verkregen”.

Het in deze laatste zinsnede opgesloten zeer juiste principe, dat een schadevergoeding groter waarde heeft naarmate ze sneller wordt verkregen, geldt uiteraard eveneens voor de schadevergoedingsmaatregelen, welke de Regering tot dusverre ten behoeve van de slachtoffers van materiële oorlogsschade reeds heeft getroffen en blijkens het ingediende desbetreffende wetsontwerp nog wenst te treffen. Het is in dit verband, dat wij een enkele kanttekening zouden willen plaatsen bij het onlangs afgekondigde betreuenswaardige verbod-in-principe van overdracht van de verplichting tot herbouw, verbonden aan het verkrijgen van een bijdrage in de oorlogsschade van onroerend goed.

Tot goed begrip van deze materie moge vooraf worden vastgesteld, dat de verplichting tot vergoeding van oorlogsschade in Nederland een subsidiaire verplichting is, nu de ware schuldige, Duitsland, hierbij slechts de rol speelt van de kikvors, waarvan geen veren zijn te plukken. Men kan echter wel zeggen, dat de gedachte, om de oorlogsgetroffenen zo veel mogelijk uit de eigen nationale huishouding schadeloos te stellen, leeft in het rechtsbewustzijn van het Nederlandse volk. De grens tot hoever men in deze kan gaan, wordt dus bepaald door de mate, waarin andere vitale belangen der volkshuishouding daardoor zouden worden geschaad. Niemand, die kennis heeft genomen van de regeringsvoorstellen tot dekking van de oorlogsschadevergoedingen, zal over dit punt lichtvaardig oordelen.

Men zal zich dan ook wellicht eerder moeten afvragen, of de Regering in haar voorstellen tot vergoeding van oorlogsschade niet te ver wil gaan, dan niet ver genoeg; en voorts, of men deze dekkingsmiddelen niet veeleer

dient te zoeken in bezuiniging op andere uitgaven dan in het opleggen van steeds nieuwe belastingen.

Onder deze omstandigheden klemt nog te meer, dat spoedige hulp dubbele hulp betekent, of, wil men dat liever, dat men eerder genoegen zal nemen met halve vergoeding, indien ze dan maar snel wordt gegeven.

Ongetwijfeld is hier te lande op dit gebied reeds zeer veel gedaan. Volgens de opgaven van het Commissariaat van Oorlogsschade per 1 Juli 1949 zijn bijv. van de 227.402 aangegeven gevallen van oorlogsschade aan bedrijfsinventarissen en voorraden reeds 210.578 of 92,6 pCt afgedaan. Nog gunstiger beeld vertoont de huisraadschade, waarbij in 639.507 gevallen van de 655.305, of derhalve bij 97,6 pCt, reeds een afwikkeling tot stand is gekomen. Alleen aan deze categorieën getroffen en is bereids voor een bedrag van f 1.312.675.374,— vergoed.

Minder gunstig is het beeld bij het herstel van verwoest onroerend goed en dit kon om twee redenen ook moeilijk anders worden verwacht.

In de eerste plaats immers kunnen verwoeste gebouwen niet zo gemakkelijk worden herbouwd, vooral niet nu de bouwkosten 3 à 4 maal zo hoog zijn geworden als vóór de oorlog. Kleinere herstelwerkzaamheden aan onroerend goed zijn reeds in 60.000 gevallen afgewerkt, doch van wat geheel is verwoest of onherstelbaar beschadigd, is nog slechts een gering percentage tot herbouw gekomen. Wel is de schade geregistreerd en ook is in de meeste gevallen (77,5 pCt) een inschrijving in het Grootboek voor de Wederopbouw verkregen.

In de tweede plaats ressorteert de oorlogsschade aan gebouwen onder het Departement van Wederopbouw en Volkshuisvesting, en dit Departement legt krachten zijn aard en bestemming meer het accent op de wederopbouw van ons land dan op het geven van genoegdoening aan de oorlogsgetroffenen. Uit die gezichtshoek lijkt het niet onbegrijpelijk, dat men liever laat bouwen door degenen, die graag willen en met behulp van de F.W. 1948 ook kunnen bouwen, dan de oorlogsslachtoffers te helpen, voor wie de herbouwplicht meestal een blok aan het been betekent en die in zeer veel gevallen ook niet kunnen herbouwen. Hier zit de moeilijkheid, welke volgens het nieuwe wetsontwerp op de materiële oorlogsschade zal worden opgelost door de creatie van opbouwobligaties, waardoor de oorlogsschadevergoedingen voor onroerend goed als het ware worden gemobiliseerd.

Het is echter niet gewenst — en evenmin nodig — om te wachten op de totstandkoming van deze codificatie van het oorlogsschaderecht, waaromtrent het desbetreffende wetsontwerp, ingediend op 23 Januari 1948, nog steeds het stadium van overleg met de Tweede Kamer niet is gepasseerd.

Men kan immers op zeer eenvoudige wijze, ook onder vigueur van de bestaande voorlopige regelingen, aan gemotiveerde bezwaren van de oorlogsgetroffenen tegemoet komen door de overdracht van herbouwplichten zo gemakkelijk mogelijk te maken. Of nog veel beter: men kan die overdrachten stimuleren door ieder, die wil bouwen, of te verplichten voor bijv. ten minste 35 pCt van het te besteden bedrag of bijv. het bouwvolume aan herbouwplichten van oorlogsgetroffenen over te nemen, of althans in dat geval een voorkeursrecht om te mogen bouwen te geven.

De hiermee te bereiken voordelen zijn apert en gelden voor alle betrokkenen, de Staat inclusief.

In de eerste plaats ontvangen de oorlogsgetroffenen een schadeloosstelling. Wel geen volledige — immers, slechts een geldbedrag naar de verkoopwaarde van 1 Mei 1940 —, maar dat laat onze na de oorlog zo zwaar gehavende volkshuishouding nu eenmaal niet toe. Echter kunnen zij hiermede tenminste hun hypothecaire schulden van vóór de oorlog betalen, alsmede de schulden, welke zij in de regel hebben gemaakt om na de verwoesting hun bedrijven elders voort te zetten. Voor een zwaar getroffen

stad als bijv. Rotterdam, kan men voorts aannemen, dat meer dan 90 pCt van het aantal slachtoffers — kleinebezitters — liever over het veelal uiterst bescheiden surplus van hun actief boven hun passief direct de vrije beschikking willen krijgen, dan zich in het gunstigste geval diep in de schuld te steken om een nieuw huis of bedrijfspand te bouwen.

Voor hen, die bouwen, onafhankelijk van het feit of zij al dan niet oorlogsslachtoffer zijn, is het een voordeel, dat zij bij overneming van herbouwplichten een prae ontvangen om te bouwen en dat zij van hun voor de bouw benodigd kapitaal nog 4 pCt Grootboekrente maken tot het tijdstip van besteding toe.

Voor de Staat is het een voordeel, dat hij op deze wijze veel sneller van zijn renteverplichtingen over de Grootboekinschrijvingen wordt bevrijd, en dat een brok oorlogsmisère met alle daaraan onvermijdelijk verbonden extra administratie sneller kan worden geliquideerd.

Tegenover al deze enorme voordelen staat hoegenaamd geen enkel nadeel. De bezwaren, welke men tot dusverre, voor zover ons bekend, pleegt aan te voeren, zijn alle slechts vermeend.

Daar is ten eerste het feit, dat er wel eens herbouwplichten zouden zijn verhandeld met een zeker disagio voor de oorlogsschadegerechtigde. Dienaangaande kan men zich afvragen, hoe men zich voorstelt dat het oorlogsslachtoffer, dat geen dag en geen nacht kan wachten en zich derhalve voor directe realisering enig disagio getroost, beter zal zijn geholpen door het thans ingevoerde verbod van realisatie. Doch afgezien daarvan, in het voorgestelde nieuwe systeem wordt zoveel vraag naar herbouwplichten geschapen, dat van disagio geen sprake meer behoeft te zijn, zodat dit dilemma automatisch is opgelost.

Vervolgens is er enig theoretisch-economisch gegoochel met de consumptieve sfeer, waarin al de koopsommen van de herbouwplichten als in een pool van immoraliteit zouden verdwijnen. Indien hier een reëel probleem zou liggen, dan zou men a fortiori de verkoop van niet-verwoeste huizen, effecten enz., moeten verbieden. Maar gelukkig pleegt men in een normale vredeseconomie het bewegelijke leven niet te verstikken door verstarrende theorie en pleegt men te bedenken, dat het, uit een algemeen nationaal-economisch oogpunt bezien, weinig verschil maakt wie eigenaar is van een gebouw, een effect of een herbouwplicht, doch acht men het integendeel van het grootste belang, dat deze investeringen in handen kunnen blijven of geraken van diegenen, die er in verband met de dagelijks wisselende omstandigheden telkens het meest voor in aanmerking komen.

Zo zou het dan ook van een al te beperkte visie op de economie en de moraal blijk geven, wanneer men de faciliteiten, aan een herbouwplicht verbonden, alleen maar zou willen geven aan het oorlogsslachtoffer in persoon, en niet aan zijn koper. Met zulke maatregelen zaait men slechts haat onder de oorlogsslachtoffers tegen de Overheid, die hem eerst schadevergoeding toekent, doch hem dan verhindert om die vergoeding op de hem meest passende en dikwijls enig mogelijke wijze te effectueren. Bovendien wordt het doel niet bereikt, want de getroffen zal dan in naam zelf gaan bouwen, doch niet dan na vooraf reeds een koper op het moment, dat de herbouw zal zijn voltooid, te hebben gevonden.

Aangezien de getroffene-verkoper van de herbouwplicht de voorkeur geeft aan de schadevergoeding in geld boven die in natura, is er natuurlijk geen enkel bezwaar om de kring van liefhebbers te beperken tot degenen, die willen bouwen overeenkomstig de woningpolitiek van de Regering. Met andere woorden: de koper van de herbouwplicht zal geen grote villa van 1.200 m³ inhoud mogen herbouwen, doch wel in de plaats daarvan drie kleinere van elk 400 m³.

Resumerende mogen wij er met klem op aandringen,

dat in deze materie meer rekening worde gehouden met het feit, dat de omstandigheden, waaronder het voor iemand tien jaar geleden op die plaats zin had om bezitter van onroerend goed te zijn, thans geheel zijn veranderd. Men geve nieuw leven kans om op te bloeien op de ruïnes, doch combineer dit met tegemoetkoming, aan de oude getroffen door de overdracht van herbouwplichten zo sterk mogelijk te stimuleren en daarmee geen ogenblik te wachten.

's-Gravenhage.

Mr J. WILKENS.

COMITÉ MARITIME INTERNATIONAL.

I.

ZIJN OPDRACHT.

Van 19 tot 24 September 1949 zal te Amsterdam de XXIste Conferentie worden gehouden van het Comité Maritime International, de in 1897 opgerichte organisatie, die zich bezighoudt met de unificatie van zeerecht. Na de Conferentie van Antwerpen in September 1947, een eerste verkenning sedert de oorlog, mogen wij nu verwachten, dat er weer resultaten worden bereikt, door de bestaande regelingen aannemelijk te maken voor een groter aantal landen, en door de grondslag te leggen voor tractaten over nieuwe stukken zeerecht.

Het transportrecht is altijd een meer geschikte stof geweest voor eenvormige regeling dan het familierecht. Men heeft ze wel eens onderscheiden als „matières d'affaires” en „matières de tradition”. Deze laatste, waarbij wij ook het onroerend goed kunnen rekenen, zijn sterk verbonden met nationaliteit en domicilie, ligging van het goed, plaatselijke zeden en gewoonten; daar neemt men elkanders rechtsstelsel niet gemakkelijk over. De unificatie beperkt zich dan tot verwijzingsregels, waarbij dus de Staten zich verbinden, op bepaalde rechtsverhoudingen eenzelfde wet toe te passen, zoals op de huwelijksbevoegdheid de nationale wet der echtgenoten. Er zijn ook tractaten met beide stelsels; het wissel- en chèquerecht is in 1930-1931 geünificeerd, maar niet volledig: op een belangrijk aantal punten mochten de Staten voorbehouden maken en enige onderwerpen zijn enkel geregeld in de vorm van verwijzingsregels, zo bijv. de bekwaamheid van de onderkenaar, die afhangt van zijn nationale wet, met zekere bescherming van de wederpartij.

Naarmate een materie minder is belast met nationale tradities, laat zij zich eerder regelen bij uniforme wetgeving, die wij dan ook kennen bij spoorweg- en luchtvervoer, bij aanvaring, hulp- en bergloon en zeevervoer. En men mag tegenwoordig reeds gelukkig zijn, wanneer er tractaten met verwijzingsregels over onderwerpen van wereldverkeersrecht, zoals koop of vennootschappen, worden formuleerd, want naarmate de volken zich verder van elkander hebben verwijderd, zijn zij zich meer gaan onttrekken aan de tractaten over internationaal familierecht, die in de jaren 1893-1905 zo moeizaam op de Haagse Conferenties waren tot stand gebracht.

Naast de politieke spanning en de verschillen tussen de nationale affecties wordt de tractaatsluiting geremd door de belangrijke tegenstelling tussen de common law der Angelsaksische landen en de geschreven wetten van het continent. Unificatie eist een zekere rechts- en geestesverwantschap; die hebben de Scandinavische landen getoond bij hun zeer vèrgaande gelijkmaking zelfs op familierechtelijk gebied. Men is dan geneigd te denken, dat tractaten beter door een kleine groep landen onderling kunnen worden gesloten. En toch behoef dat voor het internationale zeeverkeer niet te gelden; daar zijn de behoeften zo gelijk, dat het schijnt, alsof een lichaam als het Comité Maritime International de wind in de zeilen moet hebben. De enige „tache de beauté” die overblijft, kan dan nog zijn, dat de gemeenschappelijk aanvaarde begrippen en termen hier

en elders verschillend worden uitgelegd: daarvan levert de „schuld van een schip” uit het aanvaringstractaat treffende staaltjes.

Het streven naar eenheid van zeerecht is al zeer oud. De Rôles d'Oléron uit de 13e en het Consulaat der Zee uit de 14e eeuw vatten reeds recht samen van Middellandse Zee, en Westkust van Europa, het Wisbuysch zeerecht dat van het Noorden. In de 19e eeuw ontstaan nationale codificaties en men is dus aanvankelijk verder van het doel af, maar dan nemen de Staten recht over uit elkanders wetboeken — zoals, later, ons zeerecht veel ontleend heeft aan het Engelse, en het Noorse aan ons nieuwe, het Argentijnse aan ons oude zeerecht —, de International Law Association brengt de York-Antwerp Rules voor avarië-grosse tot stand en de Belgische Regering roept op initiatief van Auguste Beernaert internationale conferenties bijeen.

Deze worden gehouden te Antwerpen in 1885 en te Brussel in 1888. Er is belangstelling genoeg, maar men mist de georganiseerde steun van belanghebbenden. In 1896 wordt dan door Louis Franck met de assuradeur Charles Lejeune en met Beernaert de „Association belge de droit maritime” opgericht, waarna op 7 Juni 1897 te Brussel het „Comité Maritime International” volgt. Dit vestigt zijn bureau te Antwerpen en stelt zich ten doel de unificatie van zeerecht, door het houden van conferenties, door publicaties en oprichting in elk aangesloten land van een nationale vereniging „qui puisse tenir l'opinion publique en haleine et demeurer sur la brèche jusqu'à ce qu'enfin nous ayons ville gagnée”, aldus Beernaert bij de opening. Men beoogt samenwerking van reders, bankiers, dispatcheurs, ladingbelanghebbenden en juristen. Louis Franck heeft eens gezegd, „qu'en dernière analyse, le juriconsulte devait tenir la plume et que c'était l'homme de la pratique qui devait dicter la solution”. Waarschijnlijk is de invloed van de juristen wel groter geworden dan hier werd voorespeld. De reders zelf zijn tegenwoordig juridisch geoutilleerd en het recht wordt door de juristen meer dan vroeger gevormd naar de behoeften der maatschappij. De taken zijn dan ook niet gescheiden, men streeft tezamen naar het doel, dat Franck omschreef: „donner à la mer, lien naturel entre les peuples, le bénéfice d'un droit uniforme, rationnel, délibéré, équitable dans son inspiration, pratique dans son texte”.

Louis Franck, advocaat te Antwerpen, eerste secretaris-generaal en sinds 1922 tot zijn dood in 1937 president, die in België de hoogste staatsambten heeft vervuld, was een man van brede allure, tegelijk actief van geest en verzoenend van optreden, groot kenner van zeerecht. Hij was tot kort vóór de laatste oorlog de stuwende figuur. In 1947 werd in zijn plaats tot voorzitter benoemd Albert Lilar, gewezen Minister van Justitie, advocaat te Antwerpen en hoogleraar aan de Université Libre te Brussel.

Het Comité staat onder leiding van een Bureau Permanent, waarin ook de aangesloten landen zijn vertegenwoordigd. Leden zijn een beperkt aantal individuele personen als membres permanents, én vertegenwoordigers van de nationale associaties. In deze groepsvertegenwoordiging ligt de kracht. Engeland vooral is „on a representational basis” vertegenwoordigd; in de overkoepelende vereniging, het „British Maritime Law Committee”, waarvan naar gebruik een rechter voorzitter is, vinden elkander de „Chamber of Shipping of the U.K.” en een aantal organisaties van reders, kamers van koophandel, assuradeuren, dispatcheurs en de „Law Society”.

Op de conferenties van het Comité wordt gestemd per land, onder voorwaarde van een quorum en een gewone meerderheid van de helft plus één der landen; het aantal vertegenwoordigers in elke delegatie is statutair tot zes beperkt.

De Nederlandse associatie is (nadat Nederland op de eerste conferenties slechts „à titre personnel” was vertegenwoordigd) de Nederlandse Vereniging voor Zeerecht, opge-

richt in 1905, waarvan, naast een aantal lichamen en vennootschappen, vooral personen lid zijn; in het bestuur hebben, naast juristen, reders en assuradeuren zitting. Doel van de Vereniging is de beoefening der studie van het Nederlands en het buitenlands zeerecht, in het bijzonder het medewerken tot de voorbereiding van een eenvormig internationaal zeerecht, door „het zich doen vertegenwoordigen bij de conferentiën van het G.M.I.”. Voorzitters waren, vóór 1939, Mr B. C. J. Loder en Mr C. D. Asser. De Vereniging heeft zich ook met ons eigen zeerecht ingelaten; zo heeft zij sinds 1935, tezamen met de Nederlandse Reders Vereniging, bij de Regering stappen ondernomen om te komen tot aanvulling van leemten in de bestaande wet. Dit is een vruchtbaar overleg geweest, waaruit bij de voorbereiding van de internationale Conferenties een vrij nauwe samenwerking is voortgevloeid, en dat zich ook heeft uitgestrekt tot een verdere aanpassing van ons zeerecht aan de zgn. Hague Rules.

De werkwijze, die het Comité op en tussen haar 20 conferenties heeft gevolgd, is meest deze, dat eerst de nationale rechtsstelsels worden bestudeerd en in nota's samengevat; ze worden besproken en een internationale samengestelde commissie stelt een ontwerp-conventie op, die ter Conferentie wordt aanvaard. Het werk van het Comité is dus van begin tot einde zuiver particulier. De ontwerpen worden ingezonden aan de Belgische Regering, die een Diplomatieke Conferentie bijeenroep. Eerst daar treden regeringsvertegenwoordigers op, de vastgestelde tractaten worden vervolgens geratificeerd of de inhoud wordt opgenomen in de nationale wetgeving. Een overeenkomstige manier van voorbereiding der tractaatvorming treft men aan bij de International Law Association en de Internationale Kamer van Koophandel, en op het gebied van luchtrecht.

Te Antwerpen in 1947 waren vertegenwoordigd België, Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië, de drie Scandinavische landen en Nederland; de Verenigde Staten en Argentinië zonden waarnemers. Er bestaan voorts nationale associaties in Griekenland en Portugal. Er is in Antwerpen gesproken over de volgende onderwerpen: de zgn. goudclausule bij de aansprakelijkheidsbeperking van reders en vervoerders, de immunitet van staatschepen, hulp en berging van en aan vliegtuigen, York-Antwerp Rules en doorcognossemten, terwijl besloten werd de drie ontwerp-conventies van de XIXe Conferentie (Parijs 1937) in te dienen bij de Belgische Regering, die er de stof voor een Diplomatieke Conferentie aan kan ontleen: dit betreft de burgerrechtelijke en de strafrechtelijke jurisdictie bij aanvaring en het conservatoir aanvaringsbeslag op schepen. Wij zullen straks zien hoe soms de onderwerpen van verschillende conventies elkander raken of overdekken.

Te Amsterdam wil men nu hiermede voortgaan en tevens de aanvaarding van reeds vroeger gesloten tractaten zien te bevorderen. De toepassing van de conventie van 1924 over de beperking der redersaansprakelijkheid was in een impasse geraakt, doordat het wegvallen van de goudpariteit noodzaakte tot het zoeken naar een nieuwe maatstaf, die uniformiteit en stabiliteit naar plaats en naar tijd zou garanderen; daarover zijn inmiddels rapporten uitgebracht. Dan wil men, na overleg met de International Law Association, het avarij-grosrecht der York-Antwerp Rules aan een herziening onderwerpen en aldus zien te bereiken dat deze regels ook in Amerika worden gevolgd. De doorcognossemten komen weer ter sprake, er zal een eerste discussie zijn over beslag op schepen in het algemeen en over de vraag tegen wie (reder, eigenaar, schip?) rechtsmaatregelen wegens scheepsschulden moeten worden genomen, en tenslotte is aan de orde de mogelijke instelling van een „International Maritime Court” ter berechting van zeezaken, voor velen nog een illusie en toch eigenlijk een herleving van een instituut van internationale te erkennen rechterlijke uitspraken, dat in elementaire vorm al in de Middeleeuwen bekend was.

In een tweede artikel zullen wij de door het Comité behandelde onderwerpen van zeerecht nader bezien.

Amsterdam.

Prof. Mr J. OFFERHAUS.

DE 32STE ZITTING VAN DE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE.

Bureaux voor arbeidsbemiddeling, migratie en enkele andere onderwerpen.

In 1933 heeft de Internationale Arbeidsconferentie een verdrag aangenomen, betrekking hebbende op de bureaux voor arbeidsbemiddeling, die voor die bemiddeling betaling vragen. Dat verdrag hield als beginsel in de opheffing van bedoelde bureaux en stelde regelen, waaraan ook bureaux, die geen winst beogen, zouden moeten voldoen. Slechts enkele landen gingen tot ratificatie over: Zweden, dat geratificeerd heeft, vond het, bij de toepassing van dat verdrag, onmogelijk de bepalingen geheel na te leven. Wijziging van het verdrag was derhalve wenselijk. In 1948 is een poging daartoe gedaan, die is mislukt. Dit jaar evenwel heeft de Conferentie een gewijzigd verdrag aangenomen, dat vermeldenswaard is, omdat het een tot nu toe onbekende structuur heeft. Het regelt nl. de progressieve afschaffing van de winstbeoogende bureaux en stelt daarnaast regelingen vast, waaraan bureaux, die voor hun bemiddeling betaling vragen, moeten voldoen.

De landen, die dat verdrag bekrachtigen, hebben de keus uit beide regelingen. Bij hun bekrachtiging moeten zij mededelen, of zij het deel betreffende de progressieve afschaffing accepteren of het deel betreffende de regeling van de bureaux, die voor hun bemiddeling betaling vragen. De kansen, dat het verdrag geratificeerd zal worden, worden inderdaad vergroot. Maar het gevolg zal zijn, dat de landen die ratificeren, verschillende systemen gaan invoeren. Verschillende afgevaardigden zagen in deze nieuwigheid een gevaarlijk precedent, zelfs een stap achteruit, omdat op het in 1933 aangenomen beginsel van afschaffing van de bureaux voor arbeidsbemiddeling met winsttoegmerk werd teruggekomen.

Persoonlijk ben ik geen voorstander van dit nieuwe systeem om in één verdrag twee principiële verschillende systemen te regelen en dan de Regeringen de keus te laten. De Internationale Arbeidsorganisatie zal m.i. de voor- en nadelen van dit nieuwe systeem goed moeten overwegen voor zij op die weg voortgaat. Gelukkig betreft het hier een onderwerp, waarvoor dit nieuwe systeem weinig kwaad kan.

Voor onderwerpen als arbeidsduur en andere, waarbij de internationale concurrentie en de sociale omstandigheden voor de arbeiders een rol spelen, lijkt mij het systeem totaal ongeschikt. De arbeidersafgevaardigden waren bereid dit soort compromis te aanvaarden, zo ook de meeste Regeringsafgevaardigden. De Belgische en de Franse Regeringsafgevaardigden verklaarden zich echter tegen het gewijzigde verdrag. Het is mogelijk, dat er een groot aantal ratificaties zal binnenkomen, maar dat is niet het voornaamste doel van een verdrag. Dit verdrag was h.i. een stap achteruit, een terugkomen op een reeds 30 jaar geleden (in Washington) aangenomen beginsel. Bovendien waren zij tegen het nieuwe systeem, waarin zij een gevaarlijk precedent zagen. Bij de eindstemming hebben genoemde afgevaardigden zich onthouden.

Een nieuwigheid, als men het zo wil noemen, treft men ook aan in het door de Conferentie aangenomen gewijzigde verdrag betreffende de migrerende arbeiders.

In 1939, vlak voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog, heeft de 25ste Internationale Arbeidsconferentie een verdrag betreffende de werving, de arbeidsbemiddeling en de arbeidsvoorwaarden van migrerende arbeiders met

een tweetal aanbevelingen aangenomen. Gezien de gewijzigde na-oorlogse omstandigheden behoefde dat verdrag een totale herziening. De voorbereiding daartoe was geschied door de permanente migratiecommissie en het Internationaal Arbeidsbureau. Een vrij ingewikkeld, lang ontwerp-verdrag, waarin alle vormen van migratie werden geregeld, was ontworpen en aan de Conferentie ter behandeling voorgelegd. Op voorstel van de Regeringsvertegenwoordiger van de Verenigde Staten werd evenwel een door die vertegenwoordiger opgestelde geheel nieuwe text als basis voor de discussies aangenomen en wel een ontwerp-verdrag betreffende de migratie in het algemeen en 3 annexen, waarvan een annex speciale bepalingen voor de migranten, die individueel geworven worden, bevat, een andere annex bepalingen voor hen, die in groepen migreren en een derde annex bepalingen betreffende de persoonlijke bezittingen, gereedschappen en uitrusting van de migranten. Bij een eventuele ratificatie zou elk land alle of enkele van die annexen kunnen uitsluiten. Iets dergelijks heeft men tot nu toe niet aangetroffen.

Bij de beraadslaging bleek duidelijk, dat de problemen, die migratie rakende, vele zijn en dikwijls van ingewikkelde aard. Daarbij heeft men zich laten leiden door de opvatting, dat internationale emigratie nauw samenhangt met de opsomming van de internationale problemen betreffende de „manpower”-politiek. Gelet moet worden op de nationale toestanden in zake arbeidskracht, op de internationale verdeling van arbeidskrachten tussen landen met een overschot en landen met een tekort aan arbeidskrachten.

De belangen van de migrerende landen stonden vaak tegenover die van de landen van immigratie.

Gezien de huidige omstandigheden en toestanden in tal van landen is het gewenst de emigratie aan te moedigen; daarbij moet de grootst mogelijke bescherming aan de migrant en zijn gezin worden verzekerd. Door geven en nemen en vooral door een goede samenwerking van de drie groepen (Regeringen, werkgevers en arbeiders), waarbij van verschillende zijden concessies werden gedaan, is men er in geslaagd een regeling te ontwerpen, die naar bijna ieders mening gezegd kan worden, bevredigend te zijn.

Een paar belangrijke punten moge ik hier naar voren brengen. Het verdrag regelt niet de migratie in het algemeen, al zouden speciaal Italië, Oostenrijk en Polen dat gaarne gewild hebben, doch alleen de migratie om tewerkgesteld te worden (migration for employment); onder die term vallen ook vluchtelingen en verplaatste personen, die emigreren om tewerkgesteld te worden. De Internationale Arbeidsorganisatie werd niet geacht het orgaan te zijn om de migratie in het algemeen te regelen. Het verdrag bevat de fundamentele rechten voor alle personen, die emigreren om in loondienst te gaan werken. De migrerende arbeider mag niet slechter worden behandeld dan de inheemse arbeider. Hij moet op dezelfde wijze van de sociale verzekering genieten als de nationale arbeider. Er moeten behoorlijke diensten zijn, die de emigrant en de immigrant gratis helpen en voorlichten; tegen misleidende propaganda moet worden gewaakt. De reis moet voor de migrant worden vergemakkelijkt, evenals het binnenkomen in het land van immigratie. Er moeten geschikte medische diensten zijn, die nagaan of de migrant en diens gezin bij vertrek en aankomst een goede gezondheid genieten. De bureaux voor de werkgelegenheid in de verschillende landen moeten in deze samenwerken.

In het verdrag komt een bepaling voor, dat een migrerende arbeider, die als „blijvend” is toegelaten, niet mag worden teruggezonden, wanneer hij wegens ziekte of ongeval in de onmogelijkheid verkeert zijn arbeid te verrichten, indien die ziekte of dat ongeval hem na zijn aankomst is overkomen. Canada deelde mede, dat het het verdrag niet zou kunnen ratificeren, wanneer die bepaling aldus bleef gehandhaafd. Canada laat nl. immigranten reeds als blijvend toe van de dag van aankomst af. Andere landen

doen dat eerst na een kortere of langere proeftijd. Canada stelde voor, dat het land van immigratie de bevoegdheid zou hebben te bepalen, dat het voorgaande slechts effect zou sorteren na een redelijke termijn, die in geen geval langer dan 5 jaar na de toelating mag zijn. Aangezien Canada een van de belangrijkste immigratielanden is en een verdrag, dat Canada niet zou kunnen bekrachtigen, weinig waarde zou hebben, meende de overgrote meerderheid der afgevaardigden Canada tegemoet te moeten komen door het voorgestelde amendement te aanvaarden.

Tegen de annex 1, die betrekking heeft op migratie, niet in groepsverband, bestond geen bezwaar. Anders was het gesteld met annex 2, migratie in groepsverband behandelende. Canada maakte bezwaar tegen de regeling, dat, wanneer een migrant om een reden, waarvoor hij zelf niet verantwoordelijk is, niet het werk waarvoor hij aangenomen is, of ander passend werk krijgt, dan de kosten van terugvervoer niet te zijnen laste mogen worden gebracht. Die bepaling achtte Canada te vaag, doch daaruit vloeide een verplichting voor de Staten voort, die Canada zeker niet zou kunnen aanvaarden. De Franse Regeringsafgevaardigden hadden bezwaren in de eerste plaats tegen een artikel betreffende de migranten, voor wie het werk niet passend blijkt te zijn. H.i. zouden de Regeringen de bevoegdheid moeten hebben dergelijke personen te repatriëren. In de tweede plaats hadden zij een bezwaar van dezelfde strekking tegen de regeling ten aanzien van de migrerende vluchteling of verplaatste persoon. Wanneer die overcompleet wordt, dan moet alle moeite worden gedaan hem passend werk te verschaffen, en moet voor diens onderhoud worden gezorgd. Dat zal een te zware last voor de landen van immigratie worden. In de mogelijkheid van terugzending zou ook hier voorzien moeten worden.

Tegen annex 3 bestonden geen bezwaren. Bij de eindstemming over het verdrag verklaarden zich 113 stemmen er voor en 14 er tegen. De delegaties van Polen, Tsjecho-Slowakije, Bulgarije en Hongarije stemden tegen. De Conferentie nam over dit onderwerp nog een aanbeveling aan, die een uitbreiding is van de beginselen in het verdrag neergelegd en een modelovereenkomst bevat, die als gids kan dienen bij onderhandelingen van de Staten over bilaterale overeenkomsten.

Wat het onderwerp beroepskeuzevoorlichting betreft zij vermeld, dat de Conferentie ter zake een aanbeveling heeft aangenomen, die grotendeels de punten bevat, welke de Conferentie in San Francisco heeft aangenomen. Dit vraagstuk verkeert in tal van landen nog in een beginstadium.

De richtlijnen, in de aanbeveling neergelegd, kunnen derhalve in vele landen de ontwikkeling en inrichting van desbetreffende diensten vergemakkelijken. De algemene beginselen, waarvan de aanbeveling uitgaat en die in deel I onder algemene bepalingen zijn neergelegd, zijn deze: beroepskeuzevoorlichting is een voortdurend proces, welks fundamentele beginselen dezelfde zijn, welke de leeftijd van de persoon, die advies ontvangt ook moge zijn; beroepskeuzevoorlichting en de desbetreffende diensten kunnen slechts geleidelijk worden ingesteld en ontwikkeld; de systemen daarvan moeten aan de behoeften van elk afzonderlijk land worden aangepast. De aanbeveling werd met algemene stemmen aangenomen.

Ter aanvulling van de aanbeveling nam de Conferentie een resolutie aan, die betrekking heeft op de toepassing van de beroepskeuzevoorlichting. In die resolutie wordt de Raad van Beheer verzocht om het Internationaal Arbeidsbureau op te dragen om te onderzoeken in welke mate het Bureau praktische bijstand zou kunnen geven aan de landen, die daarom vragen.

Alvorens van de verdragen en aanbevelingen naar een ander punt over te gaan, moet nog worden vermeld, dat de Conferentie in een drietal verdragen, in 1946 door de

Zeeliedenconferentie, te Seattle gehouden, aangenomen, enige wijzigingen van technische aard heeft aangebracht, in de hoop, dat die thans op ruimer schaal zullen worden geratificeerd. Het betreft de verdragen, die betrekking hebben op de vacantie der zeelieden met behoud van loon, de huisvesting van de bemanning aan boord van schepen en de gages, arbeidsduur aan boord en de bemanningssterkte.

Rapport van de Directeur-Generaal en andere onderwerpen.

Een groot deel van de tijd van de Conferentie wordt elk jaar in beslag genomen door de behandeling van het rapport van de Directeur-Generaal. Het is nl. de gewoonte, dat de D.-G. van het Internationaal Arbeidsbureau jaarlijks aan de Conferentie een rapport uitbrengt. De gewoonte volgend heeft de nieuwe Directeur-Generaal aan de Conferentie een verslag uitgebracht, waarin hij o.a. de economische en de sociale situatie van de wereld in het afgelopen jaar analyseert en de terugslag, die zulks op het werk van het Internationaal Arbeidsbureau heeft gehad, onderzoekt.

In het verslag wordt speciaal aandacht geschonken aan het vraagstuk van de arbeidskrachten, t.w. het zgn. „manpower problem”. Gebrek aan geschoolde arbeidskrachten belet in vele landen het economisch herstel en heeft tevens tengevolge, dat in het productieproces vele halfgeschoolden en ongeschoolden niet worden opgenomen. Nationale en internationale actie voor een meer volledig en beter benutten van de beschikbare arbeidskrachten moeten aan de dringende behoefte van heden tegemoet komen en aan de technische moeilijkheden, die moeten worden overwonnen.

Naast de acties op zuiver nationale schaal te ondernemen, moeten thans internationaal maatregelen worden genomen om aan het gebrek aan arbeidskrachten in bepaalde landen tegemoet te komen. Op dit gebied is voor de Internationale Arbeidsorganisatie veel te doen. In de wereld neemt men heden ten dage politieke en economische veranderingen waar, vergeleken waarbij de revoluties van het verleden voor latere geschiedschrijvers betrekkelijk onbelangrijk zullen zijn. Ook de Internationale Arbeidsorganisatie en haar organen ondergaan daarvan de invloed. De Organisatie moet zorgen in staat te zijn aan die nieuwe behoeften van onze tijd te kunnen voldoen. Zij moet blijven voortgaan en de weg wijzen. Van alle zijden wordt de hulp van het Internationaal Arbeidsbureau ingeroepen voor het geven van raad en bijstand bij de inrichting van de sociale wetgeving. Daarnaast is rechtstreekse hulp vereist voor minder ontwikkelde landen, opdat die de hulpbronnen, waarover zij beschikken, volgens de moderne, wetenschappelijke opvattingen omtrent de werkgelegenheid enz. kunnen in werking stellen. Op dat gebied ligt een geheel nieuw arbeidsveld voor het I.A.B., waarmee dat lichaam zich meer op het „operational field” gaat begeven.

Een ander vraagstuk, dat in het rapport wordt aangesneden en waaromtrent de D.-G. gaarne de opvatting van de afgevaardigden zou willen vernemen, is dat der ratificatie van de verdragen. De laatste jaren worden naar verhouding weinig ratificaties geregistreerd. Wat is daarvan de reden? Bij de bespreking van bedoeld rapport, waaraan 95 sprekers deelnamen, hebben verschillende sprekers aan de ratificatiequaestie de aandacht geschonken; van Nederlandse zijde o.a. de heer Mr A. D. Joekes, Minister van Sociale Zaken, afgevaardigde der Nederlandse Regering en de heer Vermeulen, de Nederlandse Arbeidersvertegenwoordiger. Volgens de heer Joekes is een van de redenen van de onbevredigende toestand in deze het feit, dat de verdragen dikwijls te veel in bijzonderheden afdalen, dat te weinig aandacht wordt besteed aan de mogelijkheid van verschil in methoden en vormen, aan verschil in de wijze van toepassing. Bij een internationale behandeling van zaken is het van belang algemene beginselen en algemene lijnen aan te nemen. De garantie voor een goede

toepassing moet niet gevonden worden in gedetailleerde regelingen, maar in de omstandigheid, dat de vakverenigingen medezeggenschap hebben bij de toepassing en het uitwerken van de nodige regelingen.

De heer Vermeulen meende, dat wellicht ook een oplossing kon worden gezocht in regionale verdragen, waarbij meer rekening met de toestanden in speciale landen kan worden gehouden.

Dit jaar hebben vele sprekers meer direct aandacht besteed aan het door de D.-G. ontwikkelde programma. Veelal maken de afgevaardigden van hun spreektijd gebruik om te vertellen hoe de toestand in het eigen land is. Uit hun mededelingen bleek wel, dat de algemene mening deze was: sinds de eerste jaren van het bestaan der Organisatie is er veel veranderd; de Organisatie moet blijven een wereldparlement, de vertolkster van het sociale geweten van de wereld, maar daarnaast moet zij in staat zijn de meer concrete en sociale taken aan te vatten, die meer op uitvoerend terrein liggen, dat wil de Organisatie een levend organisme blijven, zij moedig nieuwe plannen moet ontwerpen, nieuwe werkmethode aanvatten, waardoor zij in staat zal zijn de in de huidige wereld zich voordoeende sociale arbeidsproblemen mede tot oplossing te brengen. Het gevolg zal daarvan wel zijn, dat de Organisatie zich meer dan tot dusver ook met de uitvoering zelve zal bezighouden. Een begin met die taak heeft het I.A.B. reeds gemaakt met het aanvatten van het arbeidskrachtenvraagstuk. Huldigt men deze opvatting, dan ligt het geheel op de weg van de Organisatie om medewerking te verlenen bij de uitvoering van het programma betreffende technische bijstand voor economisch onontwikkelde landen¹⁾. Dat programma, dat zich nog in een beginstadium van ontwikkeling bevindt, kan van grote waarde zijn om bij te dragen tot de verbetering van de productie en de levensstandaard in onontwikkelde landen en in de wereld in zijn geheel. De Conferentie heeft daarover een resolutie aangenomen, waarin de Raad van Beheer wordt gemachtigd de noodzakelijke regelingen te treffen voor een algehele deelneming van de I.A.O. van het begin af aan, tezamen met de andere gespecialiseerde organen, in het programma betreffende de technische hulp. Aan de volgende Conferentie zullen meer gedetailleerde voorstellen worden gedaan.

Dit overzicht zou te uitgebreid worden, indien ik alle punten zou behandelen, die ter Conferentie ter sprake zijn gekomen. Ik moet hier dus enige resoluties en het rapport betreffende de toepassing van de verdragen, dat zeer belangrijk is, omdat men daaruit zien kan of de geratificeerde verdragen inderdaad toegepast worden, voorbijgaan. Ik wil echter niet besluiten zonder te hebben vermeld, dat de begroting van de Internationale Arbeidsorganisatie voor 1950 op \$ 5.983.526 is vastgesteld, geen hoog bedrag voor een dergelijke organisatie, wanneer men nagaat wat daarvoor wordt gepresteerd. Nederland zal daarvan 1,16 pCt bijdragen.

De wijze, waarop de benodigde gelden over de Statenleden worden omgeslagen, bevredigt niet. Gehoopt wordt, dat de volgende Conferentie een nieuwe verdelingsschaal zal kunnen vaststellen, waarbij aansluiting zal worden gezocht aan de verdelingsschaal bij de Verenigde Naties bestaande. De moeilijkheid doet zich hier echter voor, dat de Verenigde Staten op het ogenblik een maximumbijdrage voor de I.A.O. hebben betaald, die ver beneden het percentage ligt, dat zij aan de Verenigde Naties betalen. Er is echter een jaar tijd om die quaestie op te lossen. Te voorzien valt wel, dat, welke schaal ook zal worden vastgesteld, Nederlands aandeel omhoog zal gaan, daar Nederland op het ogenblik als arm land uitzonderlijk weinig bijdraagt. België bijv. draagt bijna het dubbele van Nederlands aandeel bij (2,22 pCt).

Amsterdam.

G. J. STEMBERG.

¹⁾ Het initiatief daartoe is van de Verenigde Staten uitgegaan.

INGEZONDEN STUK.

VERLAGING VAN TREKKINGSRECHTEN NOODZAKELIJK?

Dr H. Zoetewey te Voorburg schrijft ons:

Het interessante opstel van de heer Dr Mulders in „E.-S.B.” van 29 Juni jl. heeft mij niet kunnen overtuigen van de juistheid der — als ik het wel heb, voorname — stelling daaruit, nl. dat verhoging der trekkingsrechten gewenst zou zijn. Integendeel heb ik de indruk, dat de aan deze stelling ten grondslag liggende argumentering ten dele nogal gevaarlijk is.

Het is duidelijk, dat de verdeling der totale Marshallhulp en dus ook die van de trekkingsrechten, een zodanige behoort te zijn, dat de landen, die er het meest behoefte aan hebben, doordat zij naar een of andere maatstaf niet voldoende kunnen tegenpresteren, ook betrekkelijk het grootste aandeel ontvangen. Tevens stem ik gaarne in met schrijver's stelling, dat men zich bij de vaststelling behoort te richten naar een handels- en productiepatroon, dat een integrerend bestanddeel vormt van de economische structuur tijdens het verloop en na afloop van het Europese Herstelprogramma, zoals die in het programma op lange termijn behoort te worden ontworpen. De heer v. d. Driest en ik hebben dit ook bedoeld aan te geven in een artikel in uw blad van 15 Juni 1).

Anders staat het echter met de criteria, welke Dr Mulders dan aangeeft voor de verdeling der trekkingsrechten en deze uiteindelijke structuur van de Europese economie.

In de eerste plaats wordt hier gedoeld op het voorstel, om (na overleg met het bedrijfsleven) uit te gaan van wat de adspirant-ontvangers van trekkingsrechten tegen bepaalde prijzen zouden believen te kopen tegen bepaalde prijzen, terwijl zij de daarvoor benodigde deviezen niet ter beschikking hebben. In de tweede plaats op de grote betekenis, welke Dr Mulders blijkt toe te kennen aan de trekkingsrechten als middel tot voorkoming van verlies van traditionele afzetgebieden en werkloosheid in de exportindustrieën.

Deze laatste overweging heeft veel weg van een goede bekende in de moderne conjunctuurpolitieke discussies, t.w. inflationaire geldschepping in het kader van een „full employment policy”. De verschillen tussen beide zijn eigenlijk slechts van min of meer formele aard: a. de geldschepping vindt hier op internationaal niveau plaats; b. zij vindt een tegenwicht in de deflatoire invloed van het uit zgn. „directe”, d.w.z. dollarhulp gefinancierde importoverschot jegens de buitenwereld. Feitelijk gaat het hier dus om beschikking van de zgn. „local currency”-fondsen op een niet deflatoire wijze en het is deze bestedingswijze, welke Dr Mulders wenst te stimuleren.

Wanneer men in eerste instantie even afziet van beoordeling der door schrijver aangevoerde argumenten voor deze zoveelste aanspraak op het „local currency”-fonds, dan moet in de eerste plaats worden vastgesteld:

a. de deflatoire tegenhanger van een niet-deflatoire besteding der „local currency”, t.w. de directe Marshallhulp, zal in nagenoeg alle deelnemende landen in betekenis afnemen, om de eenvoudige reden, dat de toewijzingen elk jaar kleiner worden;

b. voor Nederland is in het jaarverslag van De Nederlandsche Bank over 1948 (op blz. 30) vastgesteld, dat een niet-deflatoire besteding der „local currency”, om het zacht te zeggen, niet zonder bedenking zou zijn, aangezien de niet-besteding van het fonds in het afgelopen jaar juist opwoog tegen de netto-inflatoire krachten, die uit anderen hoofde klaarblijkelijk nog werkzaam waren; er is reden om aan te nemen, dat in verschillende andere belangrijke deelnemende landen de verhoudingen ongeveer dezelfde zullen zijn.

Het zullen dus wel dringende redenen moeten zijn, die tot een niet-neutraliserende besteding van het saldo

1) Zie: „Einde van het bilateralisme?”, blz. 473 e.v.

aanleiding zouden geven. Is verhoging van de trekkingsrechten zulk een dringende reden?

Het gevaar van een inflatoire „full employment policy” is altijd, dat zij ten koste van de betalingsbalans wordt gevoerd. Naar onze mening bestaat het gevaar, dat de betalingsbalans van Europa jegens de buitenwereld, ons economisch probleem no. 1, door verhoging van de trekkingsrechten nog moeilijker in evenwicht zou zijn te brengen, dan ook zonder dat reeds het geval zal zijn.

Het meest dringende vraagstuk, dat hier om een oplossing vraagt, is dat van een radicale en snelle aanpassing van fundamentele elementen in de Europese economische structuur, zowel in de consumptie- als in de productiesfeer. Ons handels- en productiepatroon zal zeer ingrijpend moeten worden gewijzigd en me dunkt, dat een inter-Europese inflatie dit proces slechts zal kunnen bemoeilijken. Het gevaar voor een inflatie kijkt op blz. 511 in het artikel van Dr Mulders ernstig om de hoek; waar hij bijv. stelt: „De landen, die netto meer trekkingsrechten moeten verlenen, zullen ongetwijfeld trachten meer rechten... te ontvangen”.

Het lijkt me vervolgens wel zeer willekeurig een criterium voor het toekomstig inter-Europees handelspatroon en de trekkingsrechten te gaan hanteren als het quasi-koopkrachtparitetisch richtsnoer, dat Dr Mulders op dezelfde bladzijde aangeeft.

Men zou kunnen opmerken, dat Dr Mulders deze klippen omzeilt door met enige nadruk te wijzen op de noodzaak, om het handelspatroon af te stemmen op wat de te ondersteunen landen *duurzaam* zouden kunnen afnemen. Aldus wordt de suggestie gewekt, dat de door ons bedoelde noodzakelijke aanpassingen reeds in het handelspatroon, de basis voor de vaststelling van de trekkingsrechten, zouden zijn verdisconteerd. Dat dus met name voorzien is in een *belangrijke* aanpassing van de Europese levensstandaard, een *belangrijke* verlegging van Europese afzetmarkten, bijv. naar de Verenigde Staten, en de zeer belangrijke schade, die de producenten van goederen, welke meer afgestemd zijn op Europa's vooroorlogse inkomenshoogte op hun vooroorlogse (en huidige) Europese markten duurzaam zouden kunnen onder vinden.

Wanneer hiermede inderdaad door Dr Mulders is gerekend, dan ben ik, als gezegd, nog niet overtuigd, dat de noodzakelijke omvang der trekkingsrechten in het belang van deze aanpassingen groter zou zijn dan voorheen. Ongetwijfeld zullen deze aanpassingen bijv. niet alleen met deflatie kunnen worden tot stand gebracht. Doch men behoeft, door het paardemiddel der deflatie af te wijzen, niet direct tot de zachte heelmeeesters te worden gerekend. Inflatie lijkt mij echter het gevaar op te leveren, het middel van een zachte heelmeeester te zijn met uiterst ongewenste gevolgen.

Naschrift.

In mijn beschouwingen heb ik bewust het inflatiegevaar niet betrokken, aangezien de noodzaak van een inflatiebestrijding thans zeker niet meer de grote factor is, die over het al of niet toelaatbare van een monetaire maatregel beslist. Met het overigens zeer vriendelijke pistool van Dr Zoetewey op de borst wil ik echter alsnog hierop thans nader ingaan.

Indien het „counterpart fund”, dat tegenover de „unconditional grants” staat, niet mag worden besteed, kan vervanging van een deel der „unconditional grants” door „conditional grants” de geldcirculatie vergroten; met de tegenwaarde der „conditional grants” worden immers de exporteurs, die ingevolge de trekkingsrechten leveren, betaald. Mag men dit zonder meer inflatie noemen en daarom afwijzen?

Het komt mij voor, dat het opvoeren van de afzet van bedrijven, die werken voor export naar landen, welke

thans door betalingsmoeilijkheden niet kunnen betrekken, zelfs gezien van het standpunt ener anti-inflatiepolitiek, juist is. Eén van de meest bedenkelijke zijden van een inflatieproces vormen de hoogst willekeurige stimulansen, die aan het bedrijfsleven worden gegeven. De door mij voorgestane politiek wil daarentegen die bedrijven steunen, welke een blijvend belang voor het economisch leven hebben.

In het geval, dat een vergroting van de geldhoeveelheid algemeen economisch ongewenst zou zijn, zal deze stijging langs andere wegen moeten worden tegengegaan. Ik kan er in geen deele mee accoord gaan wanneer wordt gesteld, dat zonder aantasting van de „local currency” ons monetaire bestel juist in evenwicht is en derhalve de additionele geldhoeveelheid ingevolge een verhoging van de trekkingsrechten inflatoir werkt. Dit bedrag dient geen sluitpost te zijn, maar een bedrag, dat evenzeer of evenmin vaststaat als zoveel andere op zichzelf even inflatoire krachten, zoals bijv. het budgettekort, de credietverlening van de banken en dergelijke. Deze laatste vormen voor mij geen gegevens, waaraan niet mag worden getornd.

Overigens — en hier kom ik tot een directe beantwoording van Dr Zoetewey's opmerkingen — heb ik in mijn opstel slechts een verhoging van het bedrag bepleit, dat binnen het raam van het Payments-scheme in totaal zal worden verleend. Tegenover de trekkingsrechten, die hier worden gegeven, staat steeds een gelijk bedrag dat aan rechten wordt ontvangen. Er kan derhalve nooit worden gesproken van „de” inflatoire invloed van de trekkingsrechten, doch alleen maar van inflatoire tendenties in die landen, welke meer rechten verlenen dan ze ontvangen. Daartegenover staan echter altijd de landen, die een surplus aan trekkingsrechten ontvangen. Hiertoe behoort, zoals bekend, ook Nederland. Het totaal effect van de trekkingsrechten is in deze landen deflatoir.

Wanneer een land nu een algemene verhoging der trekkingsrechten wil bewerkstelligen kan het dit uiteraard niet individueel doen. Het zal de deelnemende landen er toe moeten brengen tot het opnoemen van zo veel mogelijk goederen, die onder de trekkingsrechten zouden kunnen worden geëxporteerd. Dit is de eerste eis voor het team-work, en, wanneer dit laatste gedeeltelijk of geheel ontbreekt, tevens het risico van het verstrekken der opgave. Naarmate de instelling van de landen om zo min mogelijk rechten te verlenen, groter is, wordt ook het bedrag, dat in locale valuta kan worden doorgegeven, kleiner. Het kan niet anders, of de landen, die tot dusverre een nettobedrag aan trekkingsrechten ontvangen, zullen hiervan in hun totaliteit nadeel ondervinden. Wanneer het dan ook in eerste instantie een belang is van deze landen, dat de trekkingsrechten in het algemeen worden verhoogd, dienen zij niettemin bij de opstelling van goederen, die onder de rechten geëxporteerd zouden kunnen worden, met de mentaliteit van de overige landen rekening te houden. Anders dreigt het gevaar, dat de capaciteit om rechten te geven met een andere maat wordt gemeten dan waar het er om gaat rechten te ontvangen. Slechts in dit geval — maar is er dan niet sprake van een politieke fout? — zullen de door Dr Zoetewey gevreesde verschijnselen zich in Nederland voor doen.

Iets anders liggen de verhoudingen ten aanzien van de zgn. crediteurlanden, waar inderdaad op zichzelf inflatoire tendenties uit verhoogde trekkingsrechten kunnen ontstaan. Wanneer we ons tot de twee verreweg belangrijkste landen bepalen, kan vooreerst worden opgemerkt, dat deze inflatie voor België tot op zekere hoogte geen probleem vormt; de Belgen gebruiken reeds inflatoire inducements als tegengif tegen deflatoire verschijnselen, die speciaal enige maanden geleden duidelijk waarneembaar waren.

Het is niet mogelijk in kort bestek de consequenties

van eventueel verhoogde trekkingsrechten voor het andere belangrijke crediteurland, Engeland, aan te geven. Zeker is echter, dat het probleem van de Engelse betalingsbalans slechts voor een zeer gering deel een vraagstuk van de binnenlandse geldcirculatie is.

De verhoudingen in de belangrijke deelnemende landen zijn dan ook geenszins ongeveer dezelfde. Zij zijn geheel verschillend al naar gelang het debiteur- dan wel crediteurlanden betreft. De wijze woorden uit het jaarverslag van De Nederlandsche Bank, waarnaar Dr Zoetewey verwijst, gelden daarom niet voor iedereen en zij hebben bovendien betrekking op het jaar 1948. Eén van de grote voordelen van het „counterpart fund” is m.i. juist, dat het een *verschuiving* teweeg brengt van bepaalde geldinspuitingen van het ogenblik, waarop deze monetair zeer gevaarlijk zouden zijn naar een toekomstig tijdstip, waarop deze injectie niet alleen gevaarlijk, doch soms zelfs wenselijk is te achten. Met het oordeel, dat het eerste tijdstip in 1948 lag, is op zich zelf nog niets voor 1949 gezegd.

In feite is het zo, dat men in bepaalde landen reeds met bepaalde inflatoire middelen bezig is. Voor zover Nederland hiervan de gevolgen ondervindt in de vorm van het ontvangen van trekkingsrechten uit een dusdanig land, is de kans verre van uitgesloten, dat wij dit geschenk gaarne zullen accepteren zonder ons te realiseren, dat wij dit als een indicatie moeten beschouwen; een indicatie, dat het ook voor ons tijd is om aan onze exportpositie vergrote aandacht te besteden. Dit gevaar doet zich speciaal voor in een tijdvak, waarin op grond van interne factoren — met name het achterwege blijven of slechts vertraagd optreden van deflatieverschijnselen en de op grond daarvan nog niet nodig geachte inducements — de directe noodzaak van deze verplichting ons zo gemakkelijk ontgaat.

Over het harde moeten m.b.t. verlaging van de Europese levensstandaard bestaat tussen Dr Zoetewey en mij waarschijnlijk geen verschil van mening; over een belangrijke verlegging van onze afzetmarkten naar de Verenigde Staten daarentegen hoogstwaarschijnlijk wel. Naast de voor Westeuropese begrippen fantastische kosten om een markt in de States te veroveren, ontstaan er bij de concurrentie op de Amerikaanse markt nog zo vele moeilijkheden, dat ik aan een aanzienlijke vergroting van de Europese exporten naar de Verenigde Staten twijfel. Wij zullen wellicht gedwongen worden de oplossing meer aan de andere kant te zoeken en wel door vermindering van de importen uit de Verenigde Staten. Stimulering van het inter-Europees handelsverkeer, mede om de landen onderling de goederen te laten leveren die voorheen uit Noord-Amerika kwamen, is dan geboden.

Tenslotte nog een wederwoord met betrekking tot het zgn. koopkrachtparitetisch richtsnoer. Dit wil slechts een correctie zijn op de huidige prijzen, die op zichzelf weliswaar uitgangspunt zullen moeten zijn bij de vaststelling van de trekkingsrechten, maar die zeker niet de enige maatstaf vormen. De verwijzing naar het „long term”-programma van de O.E.E.C. bedoelde naar voren te brengen, dat met de praemissen, die voor dit programma worden opgesteld, rekening ware te houden.

Eindhoven.

Dr Th. H. MULDER.

LONDON LETTER.

To use an Irishism, this London Letter is being written in Nijmegen. This transference of viewpoint has, however, some considerable advantage, for England can be seen in perspective. When I left London a week ago, the London dock strike was ending, Lord Ammon had just been relieved of his Government position in the House of Lords but had retained the chairmanship of the National Dock

Labour Board. The dockers have since passed resolutions demanding his resignation from this office and he, for his part, has averred that he has nothing of which to be ashamed or to withdraw. He, therefore, still sticks presumably to his opinion that the Government has gone „crazy”.

The point of difference between the Government and Lord Ammon was said to be the possibility of continuing the dock scheme. Before the war, dockers were casual workers, that is to say they presented themselves at the dock gates in the hope of getting work. The strongest often obtained work at the expense of those not so well endowed physically, and the latter tried to retaliate by getting on the right side of the foreman, who had the power of choosing a team. If men got work for a day, they received a day's pay, and if they were unlucky they signed on at the Employment Exchange for the „dole”. If they had a long run of bad luck, and exhausted their benefit under the „dole”, they had to draw Public Assistance. The advent of the war with its opportunities of steadier work and the possibility of the docks being under-manned led to a scheme which has not been substantially changed since its introduction. The men have to present themselves at the dock gates at 8 in the morning and again at 1 in the afternoon. If there is no work for them at that dock, they can be sent to another dock where extra labour is temporarily needed. Should their services not be required, and they have made their attendances, they are paid what is virtually a retainer of 11s per day, and they are free to do as they please. When they are taken on for a job, they are paid a wage which naturally exceeds the retainer and depends on the nature of the cargo to be handled and the hours worked. The Board's officials ascertain the employers' requirement and take on that number of men, either from the gates at that dock or from another. The employers pay the Board and the latter pays the men. This was the system which Lord Ammon said was in peril if unofficial strikes continued. Mr. Attlee, the Prime Minister, had said something very similar a year earlier under circumstances which closely resembled those of recent events. It may well be that the point of difference was the timing of the statement and who should authorise it.

The dockers have been criticised for striking at a time when the whole balance of the economy is precarious. But few members of the Government have told the country its real position. Even Mr. Wilson, President of the Board of Trade, when faced with a decline in exports and a record level of imports tried to find some consolation in a statistical calculation of dubious validity. There is, of course, an election in the offing, and politically the presentation of a dark picture may be inadvisable. Nevertheless, the dockers should not be blamed for what may be the tactics of a political party.

During the past week, Mr. Wilson announced that prices of utility goods are to be marked down by 5 per cent and that the first brunt of these reductions will fall on the retailers. This seems a trifle hard, for the retailer who carries a larger range of utility goods will suffer more than the shopkeeper who does not offer the customer so good a selection. Some reduction in prices seems necessary in order to hold in check wage demands: 800.000 railwaymen are demanding increases, about 700.000 miners are staking their claims and numerous other trades are negotiating for a larger pay packet. That, broadly, is the picture of England at the moment. A country of restrictions and at the same time of a genuine, if badly-timed, attempt at increasing social welfare. It is a land of queuing, of taking one's turn, of „fair shares for all”, and a love — not to say a passion — for order and method.

When I arrived on Holland, I had many shocks. Like one of the innocents abroad, I waited English-fashion for a tram. Well, I simply missed it, although I had arrived first. Here apparently I had no right which would be

freely granted; I had to work for my place on the tram. I got on the next tram, but I still wonder if in England we are not a little too docile. Then I have been impressed by the advance made by the country during the two years since I was here last. So much has been de-rationed, and if reports in the Dutch papers are reliable, Holland seems in the same position regarding clothing rationing as England was just before it was abolished. The sales without coupons seem to be an experiment in that direction. From the train I saw several churches being re-built — a sight I have not seen in England. Possibly the housing position in Holland is not all that it could be, but this freedom is surprising. I have tried to avoid comparing prices here with those in England, because of the difference in wage levels. Considering that I have been on holiday — if participation in the 4 days' Marches can be so called — and because Nijmegen is enjoying a festival week; I have refrained from making comparisons between the spirits of the people, though I have for long thought that the English are exhibiting a dogged dourness which excludes resiliency.

The difference between Holland to-day and two years ago is remarkable; my own country has made some great advances too: steel production is rising, coal output is increasing, but not fast enough, the manufacture of textiles is greater and exporters have made tremendous efforts. Holland has made, so it seems; greater strides, but perhaps this is solely because it had so much farther to go.

July 31.

HENRY HAKE.

AANTEKENING.

DE ZUIDAFRIKAANSE MOEILJKHEDEN.

De „Journal of the Institute of Bankers in S.A.” heeft in het nummer van Juni jl. een voordracht gepubliceerd, die Professor C. S. Richards voor de „Rotary Club” te Johannesburg heeft gehouden. Hierin wordt een beschouwing gegeven omtrent de economische situatie en problemen van de Unie van Zuid-Afrika.

De economische situatie.

De economische toestand van de Unie wordt zeer uiteenlopend beoordeeld. Sommigen zijn van mening, dat deze zeer ernstig is en dat het gehele economisch leven een dalende tendentie vertoont, anderen daarentegen beweren, dat er geen redenen tot ongerustheid aanwezig behoeven te zijn. De waarheid ligt, aldus Professor Richards, in het midden en wanneer de toestand in het juiste perspectief wordt gezien, zal het mogelijk zijn hieruit lering te trekken voor de toekomstige politiek, zowel op korte als op lange termijn, en de huidige ontwikkeling een gunstige wending te doen nemen.

Zuid-Afrika heeft te kampen met een voortdurend groeiend betalingsbalanstekort, een direct gevolg van de oorlogs- en na-oorlogse hausse. De oorlog heeft het economisch leven in alle opzichten gestimuleerd. Allerlei voor de oorlogvoering belangrijke grondstoffen en eindfabrikaten moesten op grote schaal worden geproduceerd. Deze activiteit werd bovendien bevorderd door de grote inflatie, die voortdurend werd versterkt door de invoer van goederen tegen stijgende prijzen en de uitgaven van de geallieerden in de Unie. De groothandelsprijsindex voor importgoederen steeg van 125 in 1939 tot 209 in 1945 en 259 in December 1948; de kleinhandelsprijsindex beliep in 1938, 1945 en October 1948 resp. 100, 140,6 en 159,2, terwijl de bankcijfers het volgende beloop te zien gaven:

	December 1939	December 1944	Januari 1949
Totale deposito's	£ 100.441.000	£ 270.459.000	£ 361.282.000
Disconto's, leningen en voorschotten	„ 54.333.000	„ 42.891.000	„ 153.491.000
Effecten	„ 16.997.000	„ 64.893.000	„ 119.401.000

Ook de lonen vertoonden een voortdurende stijging, waarmee echter de productiviteit geen gelijke tred hield; de winsten, uitgezonderd in het goudmijnbedrijf, namen eveneens toe, terwijl het nationaal inkomen, berekend naar prijzen van 1938/'39, steeg van £ 407,7 mln in 1938/'39 tot £ 515 mln in 1944/'45 en £ 523,3 mln in 1945/'46, om in 1946/'47 weer te dalen tot £ 500 mln, dit terwijl de prijzen bleven stijgen.

Hoe belangrijk bovengenoemde oorzaken van de huidige moeilijkheden ook mogen zijn, verreweg de belangrijkste was de grote toeneming van de invoer, zowel van consumptie- als van kapitaalgoederen. De invoercijfers voor de jaren 1945, 1946, 1947 en 1948 waren resp. £ 102 mln, £ 202 mln, £ 284 mln. en £ 325 mln. De inkomsten uit exporten bleven, hoewel zij eveneens stegen, hierbij verre ten achter, o.a. doordat goud, het voornaamste export-product van de Unie, sedert 1939 met slechts 15 pCt in prijs is gestegen, terwijl de prijsstijging der importgoederen over dezelfde periode niet minder dan 107 pCt bedroeg. Aanvankelijk werd de dispariteit in de handelsbalans overbrugd door kapitaalimport en een ruime credietpolitiek van de banken, maar de omkering van de kapitaalstroom in het tweede kwartaal van 1948 bracht de zwakke economische situatie duidelijk aan het licht.

Enkele suggesties voor de oplossing dezer problemen.

Prof. Richards heeft enige suggesties gedaan omtrent maatregelen, die z.i. moeten worden genomen om de huidige moeilijkheden op te lossen. Deze vallen uiteen in maatregelen op korte en op lange termijn.

De onmiddellijke taak van de Unie is, aldus Prof. Richards, meer te produceren, meer te exporteren en minder te consumeren.

In de eerste plaats zullen pogingen moeten worden ondernomen om meer recente en meer uitvoerige statistische gegevens te verkrijgen. De statistieken in de Unie zijn nl. steeds vele maanden ten achter en wanneer deze meer „up to date” zouden zijn, zouden zij belangrijk kunnen bijdragen tot verbetering van de diagnostiek m.b.t. de handelspositie, zodat tijdig de noodzakelijke maatregelen zouden kunnen worden genomen.

In de tweede plaats zal de inflatie tot staan moeten worden gebracht door een einde te maken aan de uitbreiding der geldhoeveelheid. Een dergelijk proces moet evenwel voorzichtig ter hand worden genomen; „it is not so much a reduction as such in volume and therefore in prices as the rate of reduction which is important”. Een snelle vermindering der geldhoeveelheid en een snelle prijsdaling kunnen in een kapitalistisch georganiseerde maatschappij desastreus gevolgen hebben, en een langzame en verstandige credietbeperkingspolitiek daarentegen kan het aanpassingsproces zonder nadelige gevolgen bespoedigen. Hoewel een dergelijke disinflatie, wanneer zij eenmaal in gang is gezet, evenals inflatie, een tendentie vertoont het doel voorbij te schieten, kan een goed gevoerde overheidspolitiek er veel toe bijdragen om dergelijke excessen te verzachten.

In de derde plaats zal de dispariteit tussen lonen en arbeidsproductiviteit moeten worden bestreden. Aangezien het relatieve tekort aan arbeidskrachten, dat tot hoge lonen en hoge kosten leidde, vermoedelijk nog zal voortduren, zijn de enige middelen volgens Prof. Richards, dat de consumenten weigeren dergelijke hoge kosten te betalen en dat de vrije mededinging op de arbeidsmarkt wordt hersteld. Restrictie van de hoeveelheid verrichte arbeid om het werk te doen voortduren, verhoogt de kosten, doet daardoor de vraag afnemen en loopt tenslotte uit op nadeel voor hen, die deze praktijken uitoefenen. „No one wants a deflation on the scale of 1929/'32, but if a small amount restores a sense of proportion, a sense of social values and social responsibilities, if it creates competition for customers and for jobs, increases efficiency and reduces costs. . . . it will not be altogether a

bad thing. The doctrine of full employment, while a useful ideal, is of doubtful validity: the urge of necessity to all of us still plays a not considerable part in economic incentives to effort. And we were as a country much more efficient at the end of 1932 than in 1928”.

Dezelfde beschouwingen zijn van toepassing op het bedrijfsbeheer. De laatste jaren is kapitaal te lichtvaardig geïnvesteerd en de winsten waren, tengevolge van de inflatie, geen bewijs van scherpzinnigheid in zaken of industriële efficiency. Dit min of meer op goed geluk gevoerde bedrijfsbeheer maakt nu langzamerhand plaats voor erkenning ervan als afzonderlijk studie-object. De rede, welke F. G. Hill voor de „Chemical Metallurgical and Mining Society of South Africa” heeft gehouden over het onderwerp „Management in Industry”, het werk van de „S.A. Institute of Personnel Management” en het geprojecteerde werkterrein van de kortgeleden opgerichte „S.A. National Development Foundation” zijn alle symptomen van een laat, maar krachtig ontwaken. Niettemin bestaat er dringende behoefte aan een „Industrial and Business Management Institute” in navolging van het „Harvard Institute of Business Research and Administration”.

Wat de maatregelen op lange termijn betreft, merkt Prof. Richards op, dat de landbouw en de industrie moeten worden ontwikkeld, om, wanneer de goudmijnen zullen zijn uitgeput, de plaats van het goudmijnbedrijf te kunnen innemen. Tot nu toe konden deze bedrijfstakken slechts stand houden door protectie en doordat zij, hetzij direct of indirect, werden gesteund door de goudmijnen. Gedurende de oorlog en daarna zijn deze sectoren van het bedrijfsleven tegen onverantwoordelijk hoge kosten uitgebreid en de efficiency laat over het algemeen veel te wensen over. Willen zij te zijner tijd, wanneer de steun van de goudmijnen zal zijn opgehouden, in staat zijn een positie op de wereldmarkt te veroveren, dan zal de efficiency aanzienlijk moeten worden verbeterd. In de industriële sector zijn reeds vorderingen in deze gemaakt; de „Council for Scientific and Industrial Research” en zijn ondergeschikte organisaties zijn op de meeste gebieden reeds werkzaam, daarbij geassisteerd door het „Bureau of Standards”. In de agrarische sector is echter weinig te merken van een verhoging der efficiency. Vooralsnog zal, gezien de betrekkelijk geringe resultaten van industrie en landbouw, de toekomst van de Zuidafrikaanse Unie voornamelijk afhangen van de goudproductie en de goudexport, die in de jaren 1945, 1946, 1947 en 1948, ondanks het feit, dat de prijzen der overige uitvoergoederen aanzienlijk zijn gestegen, resp. 57, 49, 58 en 54 pCt van de totale uitvoerwaarde bedroeg.

In de tweede plaats zal de macht van de monopolies, die in Zuid-Afrika op velerlei gebied werkzaam zijn, in het belang van de consumenten en in het belang van de economie als geheel, moeten worden verminderd. Prof. Richards hoopt, dat het door de „Board of Trade and Industries” ter hand genomen monopolie-onderzoek vele praktijken, die tot nu toe in een geheinzinnig waas waren gehuld, aan het licht zal brengen.

In de toekomst zal Zuid-Afrika in sterke mate een beroep moeten doen op buitenlands kapitaal voor de financiering van industrie, mijnen en openbare werken. Het eigen kapitaal is nl. onvoldoende om in de behoeften te voorzien.

In de vierde plaats zullen alle mogelijke krachten in de Unie moeten worden benut. Hiervoor komt allereerst de natuurlijke arbeid in aanmerking. Zo spoedig mogelijk zullen hiertoe stappen moeten worden gedaan, daar vermoedelijk een grootscheepse immigratie van Europese arbeidskrachten in de toekomst niet zal plaatsvinden, terwijl het er tevens naar uit ziet, dat het aanbod van natuurlijke arbeidskrachten niet zo groot zal zijn, als in het verleden het geval was.

INTERNATIONALE NOTITIES.

DE STEENKOOI- EN COKESPLANNEN DER MARSHALL-LANDEN.

In het kortgeleden gepubliceerde „Report of the Coal Committee” treft men gegevens aan omtrent de plannen, die in de Marshall-landen bestaan t.a.v. steenkolen en cokes. Zoals uit onderstaande tabel blijkt, wordt voor 1952/53 een gezamenlijke productie van harde steenkool beoogd van ca 511 mln ton, d.w.z. ca 12 pCt meer dan de gemiddelde productie over de jaren 1935/38.

Harde steenkool.

(Jaarcijfers in duizenden tonnen).

	1948/49	1949/50	1952/53
Bruto productie	419.502	447.280	510.960
Invoer	48.389	55.576	60.484
w.o. uit deelnemende landen (excl. invoer van de Franse zône uit Bizonia)	23.267	31.676	43.984
Uitvoer	25.366	36.565	54.973
w.o. naar deelnemende landen (excl. uitvoer van Bizonia naar de Franse zône)	21.589	32.416	49.609
Verbruik (incl. „bunkering”)	442.545	466.391	516.471

De totale cokesproductie in 1952/53 zal vermoedelijk ca 98 mln ton bedragen, waarvan 73 mln ton in de vorm van cokesoven-cokes. Van deze 73 mln ton zal ongeveer 53 mln ton bestaan uit cokes, van de groottecategorie „meer dan 60 mm”, hetgeen voldoende zal zijn om in de behoefte der ijzer- en staalindustrie, nl. 47,5 mln ton, te voorzien.

Cokesoven-cokes.

(Jaarcijfers in duizenden tonnen).

	1948/49	1949/50	1952/53
Bruto productie	55.090	60.506	73.340
Invoer	9.951	11.204	12.772
w.o. uit deelnemende landen (excl. invoer van de Franse zône uit Bizonia)	9.411	10.729	12.387
Uitvoer	10.020	11.801	12.123
w.o. naar deelnemende landen (excl. uitvoer naar de Franse zône)	8.638	10.325	11.057
Verbruik	55.021	59.909	73.989

„The Coal Committee” is van mening, dat deze plannen, waarbij de nadruk wordt gelegd op productieverhoging d.m.v. vergroting der arbeidsprestatie door mechanisatie, reorganisatie ondergronds e.d., over het algemeen op gezonde basis berusten en dat realisering alleszins mogelijk schijnt. Vele problemen vragen echter nog om een oplossing. Zo zal bijv. Benelux, i.c. Nederland, waar de productie voor 1949/50 iets beneden die van 1948/49 wordt geraamd, zich zeer moeten inspannen om voor 1952/53 een productieverhoging met 20 pCt t.o.v. 1948/49 te bereiken. Voorts hebben vele landen nog steeds te kampen met gebrek aan arbeidskrachten en woningen, terwijl tenslotte rekening dient te worden gehouden met verschillende onzekerheden, waaraan het mijnbedrijf nu eenmaal bloot staat. Wanneer deze moeilijkheden zijn opgelost en het programma zal zijn gerealiseerd, zullen de Marshall-landen, aldus „the Coal Committee” belangrijke bedragen aan dollars kunnen uitsparen.

DE LANDBOUW IN SCHOTLAND.

Het beeld van de Schotse landbouw heeft zich gedurende de afgelopen tien jaar sterk gewijzigd; duidelijk komt dit naar voren, indien men het regeringsrapport over de agrarische toestand in Schotland van 1938 vergelijkt met het kortgeleden gepubliceerde na-oorlogse rapport.

Gedurende de twintig jaar vóór de jongste oorlog daalde de akkerbouwproductie in Schotland aanzienlijk, zoals blijkt uit onderstaande tabel. Tussen 1918 en 1939

nam de bebouwde oppervlakte met 619.000 acres af. Gedurende de oorlogsjaren heeft zich — hetgeen trouwens van de agrarische sector van geheel Groot-Brittannië kan worden gezegd — een ware agrarische revolutie voltrokken, in die zin, dat de productie, vooral van akkerbouwgewassen, zeer sterk werd opgevoerd, ter besparing van scheepsruimte en om dure valuta uit te sparen. Van 1939 tot 1943 — het topjaar — steeg de bebouwde oppervlakte in Schotland met 641.000 acres, d.w.z. nam gedurende deze vier jaren sterker toe dan zij in twintig jaar tijd was gedaald. Voor tarwe en gerst bedroeg de toeneming resp. 113 en 114 pCt en voor haver — de totale oppervlakte wordt gemiddeld voor de helft met dit gewas be-teeld — 30 pCt.

	Akker- bouwgrond (incl. braakland)	Klaver- en grasland	Totaal bebouwde opper- vlakte	Totaal permanent grasland	Totaal (excl. „rough grazings”)
in 1.000 acres					
1918	2.099	1.354	3.453	1.308	4.761
1939	1.480	1.455	2.935	1.623	4.558
1940	1.664	1.399	3.063	1.463	4.527
1941	1.925	1.308	3.233	1.238	4.470
1942	2.098	1.227	3.324	1.109	4.433
1943	2.121	1.250	3.371	1.057	4.427
1944	2.113	1.257	3.370	1.053	4.423
1945	2.011	1.332	3.343	1.082	4.425
1946	1.937	1.368	3.305	1.115	4.420
1947	1.859	1.424	3.283	1.130	4.414
1948	1.852	1.432	3.283	1.134	4.417

Ontleend aan: „The Economist” van 23 Juli 1949.

Ook de veestapel toonde een bevredigende vooruitgang, ondanks het gebrek aan voeder, enige strenge winters en een sterke inkrimping van het grasland in 1941. Het aantal runderen was aan het einde van de oorlog met 111.000 toegenomen; het aantal schapen daarentegen was gedurende de oorlogsjaren tot de helft gereduceerd, terwijl ook de varkens- en de pluimveestapel achteruit zijn gegaan.

In de jaren na de oorlog bleef de runderstapel toenemen, het aantal schapen bleef dalen, maar de pluimveestapel is thans 1.574.000 stuks groter dan voor de oorlog.

Dit resultaat geeft — aldus „The Economist” van 23 Juli jl. — echter nog geen reden tot voldaanheid. In het agrarische uitbreidingsprogramma wordt op Schotland een beroep gedaan om in de beoogde productie-uitbreiding van £ 100 mln, voor 10 pCt bij te dragen. In de recente terugval van het akkerbouwareaal, vooral voor tarwe, ziet „The Economist” een aanwijzing, dat de „targets” van het Economic Survey te hoog zijn gesteld.

Het is voor „The Economist” nog steeds moeilijk in te zien — voor hen, die de artikelen over de agrarische politiek van Groot-Brittannië in dit blad sedert de oorlog steeds hebben gevolgd, een bekend geluid — waarom de Britse Regering nog immer streeft naar een zo groot mogelijke productie in plaats van, i.v.m. het in vergelijking tot het buitenland hoge kostenpeil, een zo rationeel mogelijke productie.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

Ook in de afgelopen week is de geldmarkt iets ruimer geworden, doordat enig, bij de maandwisseling opgenomen, bankpapier naar de banken terugstroomde, terwijl ook weder schatkistpapier kwam te vervallen. De callgeldrente werd dan ook in het begin der verslagperiode verlaagd tot 1 pCt, op welk niveau aan het einde der week niet alle aanbod kon worden geplaatst. Ook de markt-disconto's vertoonden een niet onaanzienlijke daling, voor het kortlopende papier nl. $\frac{1}{16}$ pCt. Driemaandspromessen werden tegen $\frac{13}{16}$ pCt verhandeld, Februari-papier was gevraagd tegen $\frac{13}{8}$, hetgeen er op wijst, dat voor deze schaa-

aanwezige termijn de vraag weer gaat overheersen, terwijl Mei-t/m Julipromessen tegen 17/16 pCt waren aangeboden.

De aandelenmarkt toonde over het algemeen in het begin der week een daling, welke in de tweede helft van de verslagperiode ruimschoots werd ingehaald. Van invloed schijnt hierbij te zijn de betere conjunctuurverwachting in de Verenigde Staten, aangezien de economische toestand in dit land voor het bedrijfsleven in de gehele wereld, en in het bijzonder voor West-Europa, van bijzonder groot belang is. Bovendien nam het aanbod voor Engelse rekening van aandelen Koninklijke, en in mindere mate van Unilever en Philips, in de laatste dagen dezer week enigszins af, waardoor de druk op de koersen dezer fondsen eveneens verminderde. Verkoop van Nederlandse fondsen uit Engels bezit kan alleen plaatsvinden, wanneer Nederlanders Engelse fondsen tot een gelijk bedrag in Londen verkopen. De neiging hiertoe is aanzienlijk geringer geworden, misschien ook omdat het hiervoor in aanmerking komende materiaal, dat wegens de Engelse fiscale bepalingen grotendeels uit staatsfondsen bestaat, uitgeput geraakt.

Indonesische fondsen ondergingen in de verslagperiode niet onbelangrijke koersverhogingen. De goede voortgang, welke op politiek gebied wordt gemaakt, vormt hiervoor waarschijnlijk de belangrijkste reden, terwijl de meer gunstige conjunctuurverwachtingen in de Verenigde Staten hierbij uiteraard ook van belang zijn, daar dit gebied voor de afzet van de Indonesische producten van grote betekenis is.

Het koersverloop op de aandelenmarkt moge blijken uit onderstaande tabel.

	29 Juli 1949	5 Aug. 1949
A.K.U.	170 $\frac{3}{4}$	175
v. Berkel's Patent	114	115
Lever Bros & Unilever C. v. A. . .	260	260
Koninklijke Petroleum	305	304
Philips G. b. v. A.	234 $\frac{1}{2}$	234 $\frac{1}{2}$
H.A.L.	152 $\frac{1}{2}$	151
N.S.U.	153 $\frac{3}{4}$	153 $\frac{3}{4}$
H.V.A.	156 $\frac{3}{4}$	160
Deli Mij C. v. A.	148 $\frac{7}{8}$	151 $\frac{1}{2}$
Amsterdam Rubber	136 $\frac{1}{2}$	142
Internatio	174 $\frac{1}{2}$	178 $\frac{1}{2}$

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegood bij resp. in het buitenland en buitenlandse betaalmiddelen	Voorschotten in rekest. (incl. bel.)	Bankbiljetten in omloop
30 Dec. '46	790.876	4.434.786	100.186	153.109	2.744.151
27 Juni '49	446.823	187.469	184.077	149.913	2.970.699
4 Juli '49	446.906	193.821	213.172	146.311	3.015.921
11 Juli '49	447.092	214.526	212.884	141.757	2.975.553
18 Juli '49	447.253	230.398	201.131	153.955	2.966.180
18 Juli '49	447.275	238.897	200.325	163.650	2.975.964
25 Juli '49	447.436	240.733	219.014	143.459	3.043.409
8 Aug. '49	434.468	259.878	179.291	142.847	3.006.945

Saldi in rekening courant

Data	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Geblokkeerde saldi	Saldi van banken in Nederland	Vrije saldi van vreemde banken	Andere vrije saldi
30 Dec. '46						
27 Juni '49	181.255	378.500	2.517	59.845	391.889	389.994
4 Juli '49	112.051	378.500	2.506	82.918	414.930	404.432
11 Juli '49	167.670	420.948	2.556	72.477	428.596	367.464
18 Juli '49	217.650	420.948	2.532	64.639	447.085	381.798
25 Juli '49	487.504	203.102	2.506	44.126	427.762	390.469
1 Aug. '49	395.129	243.086	2.460	60.094	430.138	374.385
8 Aug. '49	447.325	272.727	2.449	33.788	407.409	320.946

DE JAVASCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal goud	Vorderingen in vreemd courant betaalbaar	Zilveren tekenmunt en pasmunt	Disconto's en voorschotten op onderpand betaalbaar in eigen courant	Voorschotten aan de Regering van Indonesië
31 Maart 1947	477.080	35.363	33.256	85.402	255.201
15 Juni 1949	470.984	92.638	14.603	65.961	964.141
22 Juni 1949	470.984	92.540	14.553	65.846	937.378
29 Juni 1949	470.984	109.602	14.539	66.489	964.003

Data	Diverse rekeningen (actief)	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courant saldi		Diverse rekeningen (passief)
			Van de Regering van Indonesië	Van anderen	
31 Maart 1947	81.527	453.816	—	503.718	101.304
15 Juni 1949	31.296	848.983	—	739.537	53.357
22 Juni 1949	30.267	849.927	—	714.832	53.762
29 Juni 1949	31.998	858.377	—	746.446	53.875

Muntbiljettencirculatie per 31 Maart 1947 f 646.830.979
 Muntbiljettencirculatie per 15 Juni 1949 f 891.974.382,50
 Muntbiljettencirculatie per 22 Juni 1949 f 890.126.682,50
 Muntbiljettencirculatie per 29 Juni 1949 f 887.934.267,50

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Ruisonwissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in omloop	Andere crediten
31 Dec. 1946	4.949,9	158,0	238,7	52,7	4.090,7	1.113,7
15 Juli 1949	6.004,6	445,8	128,8	39,7	4.204,8	1.953,8
23 Juli 1949	6.052,0	458,6	120,9	39,7	4.239,9	1.969,0
30 Juli 1949	6.160,1	362,2	111,8	39,7	4.322,8	1.892,4

ZWEEDSE RIJKS BANK.

(Voornaamste posten in miljoenen kronen).

Data	Metaal		Staatsfondsen		Saldi buitenland	Fondsen ter beschikking der staats-schuld	Promessen staats-schuld
	Goud	Overwaarde goud	Eigen	Vreemd			
31 Dec. 1946	839	532	1.544	504	284	94	182
7 Juli 1949	156	99	3.262	337	208	—	120
15 Juli 1949	156	99	3.266	346	211	—	120
23 Juli 1949	156	99	3.089	365	229	—	120

Data	Biljetten in circulatie	Deposito's					Regularisatie-rekening
		Direct opvraagbaar			45 dagen	Buitenlandse banken	
		Totaal	Staat	Banken			
31 Dec. 1946	2.877	875	706	94	230	174	7
7 Juli 1949	2.865	1.011	684	248	260	167	8
15 Juli 1949	2.793	1.120	910	124	264	159	9
23 Juli 1949	2.800	933	621	227	267	173	11

IN- EN UITVOER VAN NEDERLAND 1).

Maand	Invoer		Uitvoer		Saldo
	Gewicht in duizenden tonnen ²⁾	Waarde in miljoenen guldens	Gewicht in duizenden tonnen ²⁾	Waarde in miljoenen guldens	
Tot. '39	24.306	1.517	12.708	966	— 551
Tot. '46	11.764	2.145	3.919	785	— 1.360
Tot. '47	16.544	4.251	5.843	1.859	— 2.392
Tot. '48	19.101	4.919	7.357	2.669	— 2.250
Jan. '49	1.498	464	653	318	— 146
Febr. '49	1.269	401	644	245	— 156
Mrt '49 (1.632 ³⁾)	476	71	728	283	— 193
Apr. '49	1.770	438	684	256	— 192
Mei '49	1.681	427	722	273	— 134
Juni '49	1.985	445	741	312	— 153

¹⁾ Bron: „Centraal Bureau voor de Statistiek”.
 Exclusief pakketpost, diamant, gouden en zilveren munt en muntmateriaal.
²⁾ Bruto-gewicht; van 1948 af netto-gewicht.
³⁾ Gecorrigeerd

OVERZICHT DER LAATSTE VIER VERKORTE BALANSEN VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.

(in miljoenen guildens)

Actief	data	18-7-'49	25-7-'49	1-8-'49	8-8-'49	Passief	data	18-7-'49	25-7-'49	1-8-'49	8-8-'49
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto		— ¹⁾	— ¹⁾	12,0 ¹⁾	12,0 ¹⁾	Kapitaal		20,0	20,0	20,0	20,0
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht		—	—	—	—	Reservefondsen		15,3	15,3	15,3	15,3
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		1.800,0	1.800,0	1.800,0	1.800,0	Bijzondere reserves		61,7	61,7	61,7	61,7
Voorschotten in rekening-courant op onderpand (incl. beleningen)		154,0 ²⁾	163,6 ²⁾	148,5 ²⁾	142,9 ²⁾	Pensioenfondsen		22,5	22,5	22,5	22,5
Voorschotten aan het Rijk		—	—	—	—	Voorzieningsfondsen personeel in tijdelijke dienst		1,5	1,5	1,5	1,5
Boekvoordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		1.500,0	1.500,0	1.500,0	1.500,0	Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)		76,8	76,4	76,1	75,8
Munt en muntmateriaal:						Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)		2.966,2	2.976,0	3.043,4	3.006,9
Gouden munt en gouden muntmateriaal		439,1	439,2	439,2	426,0	Bankassigaties in omloop		0,2	—	—	—
Zilveren munt, enz.		8,1	8,1	8,3	8,5	Rekening-courant saldo's:					
Papier op het buitenland		230,9	238,9	240,7	259,9	's Rijks Schatkist		217,7	487,5	395,1	447,3
Tegoed bij correspondenten in het buitenland		195,4	198,1	216,5	178,0	's Rijks Schatkist, bijzondere rekening		420,9	203,1	243,1	272,7
Buitentl. betaalmiddelen		5,7	2,3	2,5	1,2	Geblokkeerde saldo's		2,5	2,5	2,5	2,5
Vorderingen in guildens op vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen		266,5	276,1	275,8	263,1	Saldo's van banken in Nederland		64,6	44,1	60,1	33,8
Belegging van kapitaal, reserves, pensioenfondsen en voorzieningsfondsen		121,0	120,9	120,9	118,4	Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen		447,1	427,8	430,1	407,4
Gebouwen en inventaris		2,0	2,0	2,0	2,0	Andere vrije saldo's		381,8	390,5	374,4	320,9
Diverse rekeningen		138,1	134,5	134,5	137,7	Crediteuren in vreemde geldsoort		9,4	4,6	4,8	4,8
		4.860,8	4.883,7	4.900,9	4.849,7	Diverse rekeningen		152,6	150,2	150,3	156,6
¹⁾ Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen		—	—	—	—			4.860,8	4.883,7	4.900,9	4.849,7
²⁾ Waarvan aan Indonesië (Wet van 15-3-1933 Staatsblad no. 99)		34,3	34,3	34,3	34,3	Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten		135,7	136,4	137,8	137,2

MAANDCIJFERS.

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE VIER NEDERLANDSE GROTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen guildens)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en Ned. Handel-Mij.	
	31 Mei 1949	30 Juni 1949	30 Mei 1949	31 Juni 1949
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleningen	70	60	85	82
Ned. schatkistpapier	2091	2108	2611	2632
	2161	2168	2696	2714
Ander overheidspapier	43	40	131	120
Wissels	4	3	4	3
Bankiers in binnen- en buitenland	92	99	119	125
Prolong. en voorsch. tegen effecten	38	38	49	49
	177	186	303	297
Debiteuren	439	444	530	531
Effecten en syndicaten	15	16	19	22
Deelnemingen (incl. voorschotten)	28	28	38	39
	482	488	587	592
Gebouwen	9	9	16	16
Diverse rekeningen	—	—	—	—
Beleide bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2830	2852	3603	3620
Passiva:				
Crediteuren	2265	2298	2851	2896
Wissels	3	2	3	2
Deposito's op termijn	253	243	350	330
Kassiers en genom. daggeld.	—	9	—	9
Diverse rekeningen	70	61	91	74
Bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2592	2614	3296	3312
Aandelenkapitaal	160	160	210	211
Reserve	78	78	97	97
	2830	2852	3603	3620

INLEGGINGEN EN TERUGBETALINGEN OP PARTICULIERE SPAARBOEKJES BIJ DE ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS IN BELGIË¹⁾.

(in duizenden francs)

Tijdvak	Inleggingen	Terugbetalingen	Saldo	Tegoed der inleggers aan het einde van het tijdvak ²⁾
1938	3.331.391	3.496.925	-165.534	12.670.550
1946	5.213.360	3.828.538	1.384.822	19.823.453 ³⁾
1947	8.698.208 ⁴⁾	4.964.338	3.733.870 ⁵⁾	24.185.471 ⁶⁾
1948 ⁷⁾	8.459.006	5.941.062	2.517.944	27.441.915
Januari	852.193	382.326	469.867	24.655.338
Februari	775.301	402.827	372.474	25.027.812
Maart	871.613	521.056	350.557	25.378.369
April	835.491	511.956	323.535	25.701.904
Mei	533.937	472.658	61.279	25.763.183
Juni	643.313	613.036	30.277	25.793.460
Juli	754.894	573.926	180.968	25.974.428
Augustus	648.810	481.296	167.514	26.141.942
September	626.138	488.368	137.770	26.279.712
October	621.566	463.992	157.574	26.437.286
November	583.765	402.930	180.835	26.618.121
December ⁸⁾	711.985	626.691	85.294 ⁹⁾	26.703.415
Totaal 1948 ⁷⁾	8.459.006	5.941.062	2.517.944	
1949				
Januari	917.072	433.855	483.217	27.925.132
Februari	710.185	489.532	220.653	28.145.785
Maart	913.565	540.123	373.442	28.519.227
April	644.800	655.704	-110.904	28.508.323
Mei	640.189	583.302	56.887	28.565.210
Juni	615.632	571.004	44.628	28.609.838

¹⁾ Bron: „Studiën van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas“.²⁾ Op het einde van het jaar inclusief gekapitaliseerde interest.³⁾ Na het omzetten van de geblokkeerde gedeelten in obligatiën van de Muntsaneringslening en het aftrekken van de belasting op het kapitaal.⁴⁾ Van Januari 1947 af inclusief inkoop van obligatiën van de Muntsaneringslening ad frs 823.035.000.⁵⁾ Van December 1948 af voorlopige cijfers.

INDEXCIJFERS VAN GROOTHANDELSPRIJZEN
IN NEDERLAND 1) 2).

Julij '38-Juni '39=100	1946	1947	1948	Mrt 1949	Apr. 1949	Mei 1949
Voedingsmiddelen:						
plantaardige	209	230	228	226	229	230
dierlijke	191	199	233	257	256	248
totaal	200	214	231	242	243	240
Grondstoffen:						
houtw. buitenlands	463	631	567	552	552	517
chem. producten ..	272	342	376	396	390	389
textielwaren	258	284	283	282	281	285
leder	224	243	304	543	543	543
metaalwaren	261	294	306	315	314	312
papierwaren	332	474	524	414	402	397
hulpstoffen	170	201	216	263	263	263
totaal	282	328	342	369	369	367
Afgewerkte producten:						
glas, aardwerk, enz.	238	256	269	278	282	282
houtwaren	349	390	382	379	379	374
chem. producten ..	328	318	325	364	361	356
textielwaren	315	344	360	358	368	372
lederwaren	292	321	330	355	366	370
papierwaren	283	303	347	362	362	362
gef. fabr. voed.midd.	211	223	225	235	235	234
metaalwaren	248	263	270	271	271	272
totaal	261	276	283	293	294	294
Algem. indexcijfer ..	251	271	281	294	295	294

ENIGE INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIËLE PRODUCTIE
IN BELGIË 3).

1938 = 100	Sept. 1948	Oct. 1948	Nov. 1948	Dec. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949	Mrt 1949	Apr. 1949
Algemene index v. d. ind. prod. 4)	115	118	110	115	117	111	122	98,5
Steenkool	94,9	98,6	94,8	99,0	98,8	94,6	106,2	98,5
Cokes	105,8	114,5	112,7	115,5	111,1	102,1	111,9	105,2
Cement	131,1	124,4	101,7	87,3	70,6	70,1	89,7	101,1
Ruw ijzer	175,2	182,6	177,6	186,3	186,2	175,8	196,5	169,1
Ruw staal	182,6	193,0	182,5	188,0	191,2	185,5	215,3	184,5
Afgewerkt staal ..	197,0	202,7	196,0	203,9	208,8	205,3	235,3	192,6
Afgewerkt ijzer ..	85,7	66,1	72,6	76,0	91,4	92,8	100,5	80,6
Vlas (spinnerij) ..	75,5	73,4	97,3	85,4	79,8	86,2	80,5	..
Vlas (weverij) ..	44,0	47,9	52,6	55,8	48,7	48,1	60,2	..
Katoen (spinnerij)	108,5	103,8	84,5	102,1	106,0	97,6	118,9	..
Katoen (weverij) ..	130,1	128,6	112,8	126,2	112,0	116,3	130,0	..
Wol (kamwol, spinnerij)	119,3	131,8	136,6	127,9	126,8	120,0	121,2	..
Wol (weverij)	117,8	120,1	113,5	124,8	129,5	124,3	147,5	..
Vlakglas	73,5	62,9	41,7	52,2	48,8	44,4	48,6	..
Holgias	110,6	119,0	96,9	94,0	89,6	90,7	95,8	..
Papier	133,4	146,5	130,6	132,6	131,3	135,0	148,2	..
Margarine	141,6	130,5	144,4	150,0	125,3	122,6	132,8	113,4
Geraffineerde suiker	86,3	85,1	102,3	103,4	64,0	62,3	66,2	60,6
Sigaren	36,2	38,4	66,3	58,3	33,1	10,8	21,9	63,1
Sigaretten	161,3	130,2	105,6	128,0	126,5	116,4	148,7	88,4

1) Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.”
2) De wegingscoëfficiënten zijn vastgesteld overeenkomstig de verhoudingen in 1941.

3) Bron: „Statistisch Bulletin” van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. . . betekent: gegevens ontbreken.
4) Indexcijfer Ministerie van Economische Zaken: 1938 = 100

GROOTHANDELSPRIJZEN VAN GRANEN, VELDBONEN, BOTER, KAAS EN EIENEN IN NEDERLAND 1).

Tijdvak	Tarwe*)	Rogge*)	Gerst		Haver*)	Mais	Sorghum	Veldbonen*)	Boter	Kaas	Eieren	
	Inlandse, naar kwaliteit, af binnenland. Per 100 kg.	Inlandse, naar kwaliteit, af binnenland. Per 100 kg.	Inlandse, naar kwaliteit, af binnenland. Per 100 kg. *)	Buitenlandse, voor veevoeder, af R./dam/ A./dam. Per 100 kg.	Inlandse, naar kwaliteit, af binnenland. Per 100 kg.	La Plata, voor veevoeder, af R./dam/ A./dam. Per 100 kg.	Buitenlandse, voor veevoeder, af R./dam/ A./dam. Per 100 kg.	Af binnenland. Per 100 kg.	Leeuwarden, af fabriek per kg.	Goudse volvet Leeuwarden, af fabriek per kg.	Grote (65/69) Per 100 stuks.	Kleine (52/53) Per 100 stuks.
Jan. 1948	21,50	21,29	19,78	20,17 ^a	18,54	22,17 ^a	20,17 ^a	23,00	3,12	1,63 ^a	16,15	12,95
Febr.	21,50	21,24	19,97	20,37 ^a	18,48	22,37 ^a	20,37 ^a	26,06 ^b	3,12	1,66	16,15	12,95
Maart	21,35	21,19	20,39	20,50	18,38	22,50	20,50	26,70	3,12	1,68	14,10	11,10
April	21,34	21,19	20,71	20,67 ^a	18,56	22,67 ^a	20,67 ^a	29,56	3,12	1,64 ^a	14,10	11,10
Mei	21,21	21,14	20,46	20,77 ^a	18,58	22,70	20,77 ^a	27,50	3,07	1,65	14,20 ^b	11,20 ^b
Juni	21,31	21,10	20,92	20,85	18,55	22,85	20,85	26,75	3,07	1,65	14,20	11,20
Juli	21,73	21,47	20,77	20,95	18,47	22,95	21,17 ^a	..	3,07	1,64 ^a	14,20	11,20
Aug.	22,18	21,98	19,81	19,17 ^a	18,19	21,27 ^a	19,32 ^a	..	3,14	1,65	14,20	11,20
Sept.	21,34	21,29	19,66	19,37 ^a	18,12 ^a	21,47 ^a	19,37 ^a	..	3,14	1,66 ^a	14,20	11,20
Oct.	21,37	21,27	20,29	19,57 ^a	18,05	21,67 ^a	19,57 ^a	..	3,14	1,66 ^a	16,10	13,10
Nov.	21,79	21,22	20,56	19,77 ^a	18,32	21,92 ^a	19,77 ^a	27,94	3,96	1,64	16,10	13,10
Dec.	21,87	21,45 ^a	20,80 ^a	20,01 ^a	18,29	22,07 ^a	19,97 ^a	27,00	3,96	1,62	14,20	11,20
Jan. 1949	21,74	21,36	20,91	20,17 ^a	17,93	22,27 ^a	20,17 ^a	28,59	3,96	1,61 ^a	14,20	11,20
Febr.	21,77	21,08	21,40	..	18,05	22,57 ^a	20,37 ^a	32,81	3,96	1,66	15,03 ^a	11,90 ^a
Maart	22,10 ^a	21,58	22,50	20,64	19,55	22,81 ^a	20,61 ^a	33,37 ^a	3,96	1,66	14,40	11,06
4-9 Apr.	22,00-23,00	21,70-22,20	21,75-24,50	20,77 ^a	19,25-22,75	22,97 ^a	20,77 ^a	31,00-31,50	3,96	1,66	14,05	10,85
11-16 Apr.	22,25-23,00	21,75-22,30	21,75-24,50	20,77 ^a	19,75-23,25	32,00-32,50	3,96	1,71	14,05	10,85
18-23 Apr.	22,25-23,00	21,75-22,30	22,80-24,75	20,77 ^a	20,50-23,75	31,00-32,00	3,91	1,73	14,05	10,75
25-30 Apr.	22,00-22,75	21,60-22,20	22,50-24,25	20,77 ^a	20,50-23,50	30,00-31,00	3,86	1,81	14,05	10,85
2-7 Mei	22,10-22,75	21,60-22,25	22,00-24,00	20,97 ^a	20,50-23,00	23,17 ^a	..	27,00-28,00	3,86	1,69	15,15	11,95
9-14 Mei	22,25-22,75	21,75-22,50	22,00-24,50	20,97 ^a	20,50-23,00	26,00-27,00	3,86	1,65	15,60	12,60
16-21 Mei	22,00-22,50	21,70-22,25	21,50-23,50	20,97 ^a	20,00-22,75	25,00-26,00	3,86	1,60	15,80	12,60
23-28 Mei	22,10-22,55	21,75-22,20	21,00-23,50	20,97 ^a	20,00-22,75	25,00-26,00	3,87	1,60	15,00	11,80
20 Mei-												
4 Juni	22,10-22,40	21,60-22,00	23,00-23,25	21,17 ^a	20,00-23,00	23,37 ^a	3,87	1,59	15,40	12,20
6-11 Juni	22,00-22,25	21,65-22,00	22,50-23,00	21,17 ^a	20,00-23,25	23,37 ^a	3,87	1,61	15,40	12,20
13-18 Juni	22,00-22,25	21,75-22,10	23,00-23,75	21,17 ^a	20,00-23,10	23,37 ^a	21,17 ^a	..	3,87	1,64	16,40 ^b	12,45
20-25 Juni	22,00-22,25	22,00-22,15	23,00-24,00	21,17 ^a	20,50-23,50	3,81	1,61	16,50	12,60
27 Juni-												
2 Juli	22,00-22,25	22,10-22,25	23,00-24,00	21,17 ^a	21,00-23,75	3,81	1,60	17,00	13,20
4-9 Juli	22,10-22,40	22,25-22,50	23,00-23,50	21,17 ^a	20,00-22,50	3,81	1,62	17,10	13,30
11-16 Juli	22,10-22,60	22,50-23,00	22,75-23,25	21,17 ^a	20,25-22,75	3,81	1,62	17,60	14,00
18-23 Juli	22,00-22,50	22,60-22,75	23,00-23,50	21,17 ^a	20,50-22,00	3,81	1,66	18,10	14,40
25-30 Juli	22,25-22,75	22,25-22,50	23,00-23,50	21,17 ^a	3,81	1,67	17,40	13,70

*) Deze statistiek sluit aan bij die, gepubliceerd in „E.-S.B.” van 11 Mei 1949, blz. 382.
*) betekent: vrije marktprijzen; . . betekent: geen aanbod.
*) Met ingang van 9 Februari 1948 is de handel vrij geworden.
*) Van 14 Mei af. *) Met ingang van 14 Februari is de handel vrij geworden. *) Van 13 Juni af is het gewicht 70/71 kg.

GOUDPRODUCTIE ¹⁾.

(in mln dollars van circa \$ 35 per ounce fijn).

Jaar	Zuid-Afrika	Veren. Staten ²⁾	Canada	Australië ³⁾	Totaal gerapporteerd ⁴⁾
1939	448,8	196,4	178,3	57,6	1.031,2
1940	491,6	210,1	185,9	57,5	1.106,4
1941	504,3	209,2	187,1	52,4	1.110,4
1942	494,4	131,0	169,4	40,4	982,1
1943	448,2	48,8	127,8	26,3	774,1
1944	429,8	35,8	102,3	23,0	701,5
1945	427,9	32,5	94,4	23,0	683,0
1946	417,6	51,2	99,1	28,9	697,0
1947	392,0	75,8	107,5	32,8	705,5
1948	405,5	73,5	123,5	31,2 ⁵⁾	730,6
Jan.	34,8	6,0	9,6	2,4	60,4
Febr.	32,5	5,5	9,2	1,9	57,2
Mrt	34,4	6,4	10,1	2,3	60,9
April	34,2	5,6	10,0	2,2	59,6
Mei	34,4	6,1	10,0	2,4	61,2
Juni	33,9	5,7	10,2	2,8	60,2
Juli	34,5	6,2	10,4	3,8	64,6
Aug.	33,7	7,7	10,7	2,6	62,4
Sept.	33,3	7,4	10,3	2,5	61,8
Oct.	33,4	6,5	10,7	2,6	61,3
Nov.	33,2	5,3	10,9	2,7	60,7
D ec.	33,1	5,0	11,4	2,8	60,4
1949 Jan.	32,9	3,9	10,8	2,4	
Febr.	31,0	3,9	10,8	2,4	
Mrt	34,6	5,5	12,0		
April	33,4	5,7	11,4		

¹⁾ Ontleend aan: „Federal Reserve Bulletin“.²⁾ Exclusief Sovjet Rusland.³⁾ Inclusief Philippijnen. Jaarcijfers zijn schattingen van de „U.S. Mint“; maandcijfers worden gerapporteerd door het „American Bureau of Metal Statistics“.⁴⁾ Gerapporteerd door „Commonwealth Bureau of Census and Statistics“; van 1946 af onderhevig aan eventuele revisie.⁵⁾ Geocorrigeerd.

◆ Beschikbare krachten ◆

JONG BEREID ZAKENMAN

leeftijd 25 jaar, moderne talen beheersend, goede schoolopleiding, representatief, van goeden huize, ongehuwd, zoekt een hem passende werkkring, ook genegen te worden uitgezonden. Br. onder no. ESB 1485, bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

GEREPATRIEERD N.I.

RECHTERLIJK HOOFD-AMBTENAAR

zoekt werkkring. Br. onder no. ESB 1482, bur. v. d. blad., Postbus 42, Schiedam.

◆ Voor kantoor of bedrijf ◆

Vraag en Aanbod inzake Kantoorbehoeften, Brandkasten, Machines, Gebouwen, Industrie-terreinen, enz.

In prima staat verkerende

Lips Brandkast

te koop aangeboden.

Afmet.: 65 × 75 × 110
Brieven te richten onder no. ESB 1481, Bur. v. d. Bl., Postbus 42, Schiedam.

AANGEBODEN:

Gesch. v. d. Nederl. Bank 1814-1864. Mr. A. M. de Jong. Deel 1 en 2. Half lederen band f 25.—. Gesch. v. d. Javasche Bank, L. de Bree. Deel 1 en 2 f 20.—. Gesch. der Amst. Stoomvaart, Dr. M. G. de Boer. Deel 1, 2 en 3 f 25.—. Gedenkboek Kamer v. K., Mr. G. M. Greup. Deel 1 en 2 f 15.—. Handel en Scheepvaart van A'dam. F. Ketner. f 4.50. Br. onder no. ESB 1483, Postbus 42, Schiedam.

Te koop aangeboden een Dalton Multiplex

Boekhoud-Rekenmachine in staat van nieuw, voor f 750. Accountancy-Office. Menno v. Coehoornstr. 28, Utrecht, Tel. 22700.

**Adverteer in
deze rubriek.**

The Statist

ESTABLISHED 1878

An Independent Journal of Finance
and Trade

★

OBJECTIVE APPRAISALS
CONSIDERED JUDGMENT
IMPARTIAL OPINION

★

Contains most complete range of
British economic and financial statisti-
cals published in any weekly journal

★

World wide circulation

★

Annual subscription rate: (post free-
to include all supplements) £ 3:2:6
(fl 33,40)

*A Special Supplement on Economic Con-
ditions in The Netherlands was published
on January 31 1948. A limited number
of this Supplement remain for sale.*

LONDON: 51 CANNON STREET, E.C. 4

Economisch - Statistische Berichten

Adres voor Nederland: Pieter de Hooghstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Eho-
nomie, 14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hooghstraat 5, Rotterdam (W.).

Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar;
voor België/Luxemburg Belg. francs 465 per jaar, te voldoen door
storting bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische
postgirorekening no 260.34.

Overzeese gebiedsdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,—
per jaar

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden
beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzee-
dijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de
Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon
69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven
op aanvraag. Rubrieken „Vacatures“ en „Beschikbare krachten“
f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht
voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.